

Kandidatnummer 152

Trygge eller usikre?
**En undersøkelse av universitets- og høskolebibliotekarers
vurdering av sin undervisningskompetanse**

Bacheloroppgave 2017
Bachelor i bibliotek- og informasjonsvitenskap
Høgskolen i Oslo og Akershus, Institutt for arkiv-, bibliotek- og informasjonsfag

Abstract/Sammendrag

I det jeg mener er den første norske studien på dette området undersøker jeg hva slags kompetanse de undervisende bibliotekarene ved universiteter og høyskoler har, og hvordan undervisningen generelt, samt undervisning og veiledning for å tilrettelegge for utvikling av informasjonskompetanse, gjennomføres.

Med utgangspunkt i problemstillingen «I hvilken grad mener bibliotekarer i universitets- og høyskolebiblioteker at de har kompetanse til å undervise?» utarbeidet jeg et nettbasert spørreskjema som ble sendt ut på epostlisten Biblioteknorge til Nasjonalbiblioteket og på Facebookgruppa Information Literacy in Libraries – Scandinavia. Etter én puring endte jeg opp med 104 respondenter fra universiteter, høyskoler, vitenskapelige høyskoler og forskningsinstitusjoner.

Analysen viste at respondentene ønsker mer kompetanse innen praktisk undervisning, innen utarbeiding av undervisningsmateriale og innen utforming av læringsaktiviteter og E-læringsaktiviteter, som f. eks. MOOC. I tillegg er det mange som ønsket å bedre sin kompetanse innen undervisning/veiledning i forbindelse med opparbeidelse av informasjonskompetanse og En-til-en veiledning.

Et annet gjennomgående funn var at arbeidsplassen hadde liten innvirkning på de ansattes kompetanse, selv om det var et sterkt ønske om at arbeidsplassene skulle tilby undervisningsrelaterte kurs. Istedenfor arbeidet de ansatte med å styrke sin kompetanse på egenhånd, gjennom «Learning by doing», deretter av «Observerer kollegaer» og «Leser relevant faglitteratur».

Med hensyn til informasjonskompetanse mente nesten halvparten av respondentene at deres arbeidsplass burde aktivt bidra til å styrke bibliotekarenes egen informasjonskompetanse og bidra til økt kompetanse i undervisning/veiledning av dette. Disse resultatene bli diskutert i lys av tilsvarende internasjonale undersøkelser, og jeg konkluderer med at bibliotekarenes undervisningskompetanse må styrkes i tiden fremover.

Innholdsfortegnelse

Abstract/Sammendrag.....	2
1 Innledning.....	5
2 Teori.....	6
2.1 Pedagogikk i et bibliotekfaglig perspektiv.....	6
2.2 Informasjonskompetanse.....	10
3 Metode.....	13
3.1 Valg av metode.....	13
3.2 Spørreskjema.....	13
3.3 Fremgangsmåte.....	14
3.4 Analyse.....	17
3.5 Validitet.....	17
4 Resultater og analyse.....	19
4.1 Utvalget.....	19
4.2 Styrking av undervisningskompetanse.....	21
4.3 Informasjonskompetanse.....	32
5 Diskusjon.....	35
5.1 Oppsummering av funnene.....	35
5.2 Pedagogikk i et bibliotekfaglig perspektiv.....	37
5.3 Konklusjon.....	39
Vedlegg 1 Spørreskjema.....	44
Vedlegg 2 Tabeller.....	48

Tabeller

Tabell 1 Spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?» N=104.....	17
Tabell 2 Spørsmål 2 «Hvor mange ansatte har ditt bibliotek?».....	19
Tabell 3 Spørsmål 4 «Hvor mange av de ansatte ved ditt bibliotek, har undervisning som del av arbeidsoppgavene?».....	20
Tabell 4 Spørsmål 6 «Hvor mange timer i måneden underviser du?».....	20
Tabell 5 Spørsmål 3 «Hva er din fagutdanning?».....	20
Tabell 6 Spørsmål 8 «Gjør du noe selv for å styrke din undervisningskompetanse?».....	21
Tabell 7 Krysstabulering av spørsmål 8 «Gjør du noe selv for å styrke din undervisningskompetanse?» og spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?».....	22
Tabell 8 Krysstabulering av spørsmål 8 «Gjør du noe selv for å styrke din undervisningskompetanse?» og spørsmål 2 «Hvor mange ansatte har ditt bibliotek?» ..	22
Tabell 9 Krysstabulering av spørsmål 8 «Gjør du noe selv for å styrke din undervisningskompetanse?» og spørsmål 4 «Hvor mange av de ansatte ved ditt bibliotek har undervisning som del av arbeidsoppgavene?».....	23
Tabell 10 Korrelasjon av spørsmål 10 «Hva ønsker du å ha bedre kompetanse innen?» og spørsmål 11 «Hvem underviser du?».....	27
Tabell 11 Korrelasjon av spørsmål 10 «Hva ønsker du å ha bedre kompetanse innen?» og spørsmål 13 «Hvis du underviser studenter, på hvilket nivå er de?».....	28
Tabell 12 Krysstabulering av spørsmål 19 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene undervisningsrelaterte kurs» og spørsmål 1 «Hva slags bibliotek jobber du på?».....	31
Tabell 13 Krysstabulering av spørsmål 24 «Dagens bachelorutdanning i bibliotek- og informasjonsvitenskap ved HiOA gir for dårlig grunnlag til å kunne undervise» og spørsmål 7 «Har du utdanning innen pedagogikk?».....	32
Tabell 14 Spørsmål 22 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i informasjonskompetanse» og 23 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i undervisning av informasjonskompetanse».....	33

Tabell 15 Krysstabulering av spørsmål 22 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i informasjonskompetanse» og spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?»	33
Tabell 16 Krysstabulering av spørsmål 23 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i undervisning av informasjonskompetanse» og spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?».....	34

Figurer

Figur 1 Krysstabulering av spørsmål 9 «Synes du at du har hatt nok muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse?» og spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?»	24
Figur 2 Krysstabulering av spørsmål 9 «Synes du at du har hatt nok muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse?» og 6 «Hvor mange timer i måneden underviser du?» 25	
Figur 3 Krysstabulering av spørsmål 9 «Synes du at du har hatt nok muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse?» og spørsmål 7 «Har du utdanning innen pedagogikk?»	25
Figur 4 Spørsmål 10 «Hva ønsker du å ha bedre kompetanse innen?»	26
Figur 5 Påstander, spørsmål 18-21.....	29
Figur 6 Krysstabulering av spørsmål 18 «Bibliotekarer som underviser, bør ha formell undervisningskompetanse» og spørsmål 3 «Hva er din fagutdanning?».....	30

1 Innledning

I løpet av dette studiet har jeg blitt mer og mer interessert i undervisning i biblioteket. I praksisperioden det andre året fikk jeg innblikk i hvordan undervisning i blant annet informasjonskompetanse foregikk ved en norsk høyskole, noe som ga meg ideen om å undersøke nærmere hva slags kompetanse de undervisende bibliotekarene ved universiteter og høyskoler har, og hvordan undervisningen generelt, og undervisning og veiledning for å tilrettelegge for utvikling av informasjonskompetanse, gjennomføres.

Selv om det ikke finnes så mye norsk forskning på området, er det allikevel et aktuelt tema her hjemme siden sektoren er i stadig utvikling. Dette kommer blant annet frem i Lars Egeland's innlegg i *Bok og bibliotek* i november 2015 (Egeland, 2015), hvor han refererer til Universitets- og høyskolerådets rapport til Kunnskapsdepartementet (Universitets- og høyskolerådet, 2015). I tillegg er temaet aktuelt på nasjonale seminarer, slik som Norsk Fagbibliotekforening – avdeling Bergens halvdaysseminar «Nye roller for bibliotekaren i UH-sektoren» nå i juni, og nasjonale og internasjonale konferanser, som for eksempel VIRAK og IFLA.

Med utgangspunkt i problemstillingen «I hvilken grad mener bibliotekarer i universitets- og høyskolebiblioteker at de har kompetanse til å undervise?» vil jeg i denne oppgaven presentere en undersøkelse jeg utførte våren 2017. Den belyser bibliotekarers undervisningskompetanse og -praksis ved høyere utdanningsinstitusjoner. Nærmere bestemt er målet for undersøkelsen å undersøke bibliotekarenes undervisningskompetanse og hva som undervises, og hvordan de tilrettelegger for utviklingen av informasjonskompetanse. I tillegg kan deler av undersøkelsen betraktes som en slags behovsanalyse, som er systematiske analyser av for eksempel bibliotekarenes behov for etterutdanning innenfor det som kalles livslang læring. Behovsanalyser kan også gi innspill til bibliotekarutdanningen generelt, for eksempel hvis de avdekker mangler.

I kapittel 2 begynner jeg med å definere pedagogikk og undervisning i et bibliotekfaglig perspektiv. Deretter ser jeg nærmere på begrepet informasjonskompetanse, utfra et høyere utdanningsperspektiv. Denne litteraturgjennomgangen ligger til grunn for undersøkelsen min, som presenteres i kapittel 3. I metodekapittelet redegjør jeg for valg av metode, populasjon og utvalg, og hvilke variabler som jeg har brukt i undersøkelsen. I kapittel 4 går jeg så igjennom resultatene fra undersøkelsen, som diskuteres i kapittel 5.

2 Teori

Dette kapittelet består av to deler. I den første delen ser jeg nærmere på pedagogikk i et bibliotekfaglig perspektiv 2.1. Deretter gir jeg en definisjon på informasjonskompetanse, i tillegg til å sette det i et pedagogisk perspektiv 2.2. Denne litteraturgjennomgangen danner det teoretiske grunnlaget for, og innrammingen av, undersøkelsen som presenteres i de neste kapitlene. Det kan nevnes at det var forbausende få treff jeg fikk når jeg søkte etter internasjonal litteratur om bibliotekarenes undervisningskompetanse, i LISS, LISTA og Academic Search Premier.

2.1 Pedagogikk i et bibliotekfaglig perspektiv

2.1.1 UH-biblioteket som læringsarena

Ifølge Torras i Calvo og Sætre (2009, s. 9) er biblioteket en viktig læringsarena i utdanningslandskapet. Forfatterne plasserer biblioteket mellom administrasjonen og undervisningsseksjonen, en mellomstilling som kan forklare dets tradisjonelt noe uklare rolle som læringsarena (Torras i Calvo & Sætre, 2009, s. 11).

Læringsarenaer kan betegnes som formelle, eller uformelle, ifølge Torras i Calvo og Sætre (2009, s. 12). Forelesningssalen, eller mindre klasserom er eksempler på det førstnevnte, mens en kafé, eller et grupperom i biblioteket er eksempler på det andre. Med andre ord regnes ikke bibliotekjentene som en del av den formelle undervisningen, og i Torras i Calvo og Sætre (2009, s. 13) konstateres det at hverken underviserne, eller bibliotekarene helt er klar over hvordan, og når, de sistnevnte kan bidra til at studentene får et bedre læringsutbytte. De hevder også at studentenes læringsutbytte kunne ha blitt bedre hvis bibliotekjentene hadde vært bedre integrert i det formelle undervisningsopplegget.

Sætre (2007, sitert i Torras i Calvo og Sætre (2009, s. 14)), drøfter den positive effekten biblioteket kan ha som en uformell læringsarena. På biblioteket kommer studenter over nye akademiske tekster som stimulerer deres kritiske tankemåte og refleksjon. Der møter de også andre studenter som de kan diskutere og samarbeide med. I tillegg kan de dra nytte av bibliotekarens ekspertise i, for eksempel, litteratursøk eller referansespørsmål.

2.1.2 Pedagogikk og undervisning

Pedagogikk kan defineres som «læren om oppdragelse og undervisning» (Tjeldvoll, 2013). Ifølge Store norske leksikon omfatter det «kunnskap om de teknikker som er hensiktsmessige ved overføring av definerte læringsmål til en bestemt målgruppe». Zukas & Malcolm (2002, s.

215, sitert i Bewick og Corral (2010, s. 99)) har en videre forståelse av begrepet. De definerer det som «a critical understanding of the social, policy and institutional context, as well as a critical approach to the content and process of the educational/training transaction».

Undervisning på sin side handler om å formidle kunnskap, å aktivere studentene/elevene samt å legge til rette for læring (Ramsden (2003, sitert i Hansson (2009, s. 167)). Spørsmålet er hvordan det best kan organiseres, som individuelle, gjerne spesialtilpassede opplegg, eller som et gjennomarbeidet, standardisert opplegg.

Det er både fordeler og ulemper når et utdanningsbibliotek utvikler et universelt og standardisert undervisningsopplegg. Ifølge Torras i Calvo og Sætre (2009, s. 23-24) vil et standardisert opplegg rettet mot bibliotekbrukerne for eksempel sikre kvaliteten i et eventuelt samarbeid med underviserne. Det standardiserte opplegget vil gi utenforstående en klarere oppfatning av hva biblioteket faktisk kan tilby når det gjelder undervisning i, og opparbeidelse av informasjonskompetanse. Et standardisert opplegg vil også synliggjøre for underviserne hvordan biblioteket har integrert utdanningsinstitusjonens generelle visjoner og pedagogiske mål for undervisningen av brukerne.

Samtidig kan et for formalisert opplegg bidra til at bibliotekarene kun ser begrensningene i rammene rundt undervisningen. Det kan føles som opplegget er blitt tvunget på dem av ledelsen, og at det er vanskelig å tolke, endre, eller tilpasse det til deres undervisningsvirkelighet, som stadig er i endring.

Det optimale ser ut til å være at utdanningsbibliotekets undervisningsopplegg er fleksible, nok til å kunne imøtekomme brukernes stadig skiftende behov. Praksisbasert kunnskap, jf. for eksempel Nierenberg og Fjeldbu (2015) og Horntvedt, Norsteien og Holmen (2013), vil medføre uforutsette endringer i pensumlister, læringsaktiviteter og studentenes forhold.

I det følgende vil jeg se nærmere på bibliotekarenes pedagogiske rolle (2.1.3) og deres skolering i pedagogikk og undervisningsmetoder (2.1.4).

2.1.3 Bibliotekarenes pedagogiske rolle

What makes a teacher? Does holding an appropriate credential make someone a teacher, or does professional identity as a teacher grow out of a regular responsibility of teaching? Does saying that one is a teacher refer to one's mastery of an identifiable set

of pedagogical skills, or, rather, to the way in which one approaches one's work (in a classroom or outside of one?) (Walter, 2008, s. 51)

Bibliotekarprofesjonen er i stadig endring, som følge av økningen i vitenskapelige publiseringer, fremskritt innen informasjonsteknologi og nye modeller for bemanning av fagbiblioteker. I tillegg har bibliotekarer på fagbiblioteker fått et stadig større ansvar for undervisning og læring i biblioteket, i klasserom og på internett. Dette stemmer overens med det Doskatch (2003, sitert i Bewick og Corral (2010, s. 98)) har identifisert som «a shift in emphasis from that of librarians who teach to librarians as teachers and learning facilitators».

Det er imidlertid en viktig forskjell mellom formidlingen av kunnskap, som ifølge Mouraby (2005, s. 84) forbeholdes «vanlige» undervisere, og formidlingen av teknisk kompetanse, som inngår i bibliotekarenes rolle. I det første tilfellet er elevene og studentene avhengige av underviseren for å oppnå kunnskap, mens i det andre gis det opplæring i å finne frem til kunnskapen selv (Mouraby, 2005, s. 84). Bibliotekaren kan her defineres som en som kan «identifisere» (Kuhlthau, Maniotes & Caspari, 2015, s. 56-57), en instruktør som informerer studenten om hvilke kilder som er greit å anvende for å løse et spesifikt problem. Det kan bemerkes at Mouraby gir uttrykk for et ganske fransk syn på undervisningsrollene fra et land og en tradisjon som fokuserer mer på hierarki og forskjeller enn vi gjør i Norge.

Det er viktig å ikke glemme at bibliotek og kunnskapsutvikling alltid har gått hånd i hånd, spesielt i utdanningsbibliotekene (Sundin, 2006, s. 85). Uansett er undervisning en del av dagens fagbibliotekarers arbeidsoppgaver. Spørsmålet blir da heller i hvilken grad disse bibliotekarene ser på seg selv som lærere – da utfra deres plass i utdanningsinstitusjonen, og dernest i hvilken grad «læreridentiteten» er en anerkjent del av fagbibliotekarenes faglige identitet? (Walter, 2008, s. 53)

2.1.4 Bibliotekarenes skoling i pedagogikk og undervisningsmetoder

Heery & Morgan (1996, sitert i Bewick og Corral (2010, s. 100)) hevdet at kunnskapen og kompetansen som trengs for å formulere og formidle effektive undervisnings- og læringsopplevelser burde være en vesentlig, ikke bare ønskelig, del av en bibliotekars kompetanse. I følge Sproles, Johnson og Farison (2008, s. 195) hevder litteraturen at bibliotekarene dessverre ikke er godt nok forberedt for undervisningsrollen. Dette kunnskapshullet burde i så fall bli tettet gjennom bibliotekarutdanningen, og gjennom

etterutdanning og kompetanseheving i det såkalte praksisfellesskapet (jf. Filstad, 2014; Wenger, 1998).

Forskning viser at det er i jobbsammenheng, eller i det såkalte praksisfellesskapet, at mesteparten av opplæringen skjer. I tillegg får man faglig påfyll ved deltagelse på konferanser, ved hjelp av «peer support» og ved å lese seg opp på egenhånd (Albrecht and Baron (2002), Kilcullen (1998), sitert i Bewick og Corral (2010, s. 100)). Aldridge (2012, s. 29) er en av dem som mener at kan være spesielt viktig for nyutdannede bibliotekarer å kunne benytte seg av «peer support», som hun definerer som «shadow instruction sessions in order to become more comfortable in the physical spaces, and to begin building a toolkit of teaching techniques and exercises».

Bewick og Corral (2010) undersøkte bibliotekarers undervisningsrolle, pedagogisk kunnskap og profesjonelle utvikling. I dere «mixed methods»-undersøkelse kom det frem at

- halve utvalget hadde gått på korte kurs og nesten en tredjedel hadde tatt lengre kurs eller utdanninger for å utvikle undervisningskompetanse
- den fremherskende tilnærmingen var å lære i jobbsammenheng ved hjelp av prøving og feiling
- andre metoder som ble brukt var: observasjon av kolleger, egen utforsking, konferansedeltagelse, «working parties», støttegrupper og –komiteer.

Respondentene ble også spurt om de syntes de hadde nok kunnskap til å fylle rollen som underviser, hvor komfortable de var i undervisningssituasjoner og om de mente at et kurs ville gjøre dem mer trygge. Flertallet av respondentene mente de hadde nok kunnskap til å fylle rollen, og følte seg trygge nok i undervisningssituasjoner.

Respondentene ble også spurt om å identifisere hvilke to kunnskapsområder som var viktigst for såkalte «subject librarians». Dette inkluderte «Delivering teaching sessions», «Information literacy», «Writing support materials», «One-to-one coaching», «Designing learning activities» og «Teaching and learning theories» (Bewick & Corral, 2010, s. 104).

I tillegg ville forskerne vite hva bibliotekarene mente var den beste formelle bibliotekrelaterte utdanningen. Resultatene viste at flertallet av respondentene ønsket å innlemme pedagogikk som en kjernemodul i utdanningen, under forutsetning om at det også ble en del av praksisopplegget. Imidlertid, når respondentene ble spurt om de hadde nok muligheter til å utvikle kunnskap om undervisning og læring, svarte flertallet «Ja», selv om en stor del av utvalget fordelte seg på svarene «Nei», «Kanskje» og «Vet ikke».

I 2010 undersøkte Theresa Westbrook og Sarah Fabian hvordan bibliotekarer opparbeider seg relevant kompetanse, og sammenfattet disse i en liste med 41 ferdigheter, inkludert «assessment and evaluation skills», «curriculum knowledge» og «information literacy integration skills» (Westbrook & Fabian, 2010). På spørsmål om hvor bibliotekarene mente de skulle ha lært disse 41 ferdighetene, nevnte hovedvekten av respondentene enten bibliotekarutdanningen, eller i jobbsammenheng. Videre mente respondentene at bibliotekarutdanningen burde stå for to tredjedeler av ferdighetene, mens de i realiteten ble opparbeidet i jobbsammenheng, eller etter selvstudier.

Resultatene fra undersøkelsen deres var sterkt motstridene, men viste at bibliotekarene som underviste hverken ønsket å opparbeide seg kompetanse på egenhånd, eller via formell utdanning, i alle fall i første omgang. Frekvensen av svar kom imidlertid an på hvor lang undervisningserfaring de hadde, hvor forfatterne skilte mellom de med mer enn ti års undervisningserfaring og de med mindre enn to.

Det trenges tydeligvis etterutdanning. Et norsk eksempel på hvordan et bibliotek legger til rette for å videreutvikle undervisningskompetansen til bibliotekarene, er prosjektet *Hva lærer de?* ved Høgskulen i Sogn og Fjordane. Her var det overordnede målet å komme fram til hvordan bibliotekarene kunne forbedre sin egen undervisning og veiledning, med andre ord «øke bibliotekarenes kompetanse i å drive bibliotekundervisning» (Vik-Haugen, 2014, s. 48). I forbindelse med prosjektet gjennomgikk tre av bibliotekarene blant annet utdanningsprogrammet «Formidling i høgare utdanning», som inngikk i studiet «Formidling og rettleiing i høgare utdanning». Kurset ga dem en god teoretisk bakgrunn for å arbeide videre med pedagogisk virksomhet, i tillegg til å bidra til læring på tvers av fagmiljøer og dermed en tettere integrering med disse. I tillegg fikk bibliotekarene, gjennom et seminar med fra representanter fra Linnéuniversitetets bibliotek, innspill om hvordan de kunne utvikle digitale læringsressurser i praksis.

2.2 Informasjonskompetanse

Ifølge Rafste (2008, s. 120-121), er begrepet informasjonskompetanse knyttet til fagovergripende arbeid med informasjonskilder. Det kan sees på som en videreføring av det som på 1970-tallet ble kalt «bibliotekkunnskap», som gikk ut på å undervise i å finne frem i måten biblioteket organiserte og systematiserte kunnskapen de forvaltet. Fokuset i

bibliotekkunnskapen var på forskjellige bibliografiske «verktøy» som kataloger, bibliografier og andre referanseverk og søking i disse, men omfattet imidlertid ikke *bruken* av informasjon.

Den norske standarddefinisjonen av informasjonskompetanse, som kommer fra det engelske «information literacy», er «evne til å identifisere et informasjonsbehov, å kunne søke og finne den informasjonen man trenger, å vurdere informasjonen kritisk, å tilegne seg den og kunne tillemppe den for egne behov» (Rasch & Trondsen, 1999, s. 6). Begrepet vokste frem parallelt med informasjonsteknologi, som ble vanlig å bruke på 1990-tallet, kom til å omfatte bruken av informasjonen i utdanningssammenheng, fra grunnskole til og med høgskole og universiteter. Det er for øvrig også mulig å se begrepet informasjonskompetanse i sammenheng med læring av et faglig innhold. Det kan knyttes til undersøkende arbeidsmåter både innenfor og utenfor utdanningsinstitusjoner, men også til litteratursøk, kritisk evaluering, bruk av kilder og plagiat (jf. Nierenberg & Fjeldbu, 2015).

2.2.1 Ulike syn på informasjonskompetanse

I dag kan informasjonskompetanse sees på i lys av forskjellige syn på læring. En av disse er James Elmborgs «theory of critical literacy» (2012), basert på Paulo Freires «critical pedagogy». En annen er William Badkes (2011) fortolkende «multicultural infolite», som argumenterer for en informasjonskompetansepædagogikk som tar hensyn til de metakognitive aspektene i en kulturorientert forståelse. Fra et tysk perspektiv, som Piloiu (2016) ser nærmere på, fokuserer «Vermittlung von Medien- und Informationskompetenz» mer på «the pedagogical facilitation of the learning of these concepts, not the acquisition of a state (literacy)», enn det engelske konseptet gjør (Piloiu, 2016, s. 80). I det følgende presenteres de to hovedsynene, det generiske synet og det situerte.

Det generiske synet på læring kan knyttes til Piaget, og det går ut på at man kan overføre generelle ferdigheter og kunnskap mellom forskjellige kontekster. Her er fokuset på den informasjonskompetente personen. Denne forståelsen kan, i et bibliotekperspektiv, knyttes til Rafste (2008) og ALA (1989, sitert i Rafste (2008, s. 123), som karakteriserte den informasjonskompetente personen slik:

«[...] those who have learned how to learn. They now how to learn because they know how information is organised, how to find information, and how to use information in such a way that others can learn from them.»

Informasjonskompetanse forklares her som en metode for å lære, og som en kompetanse alle i samfunnet har bruk for.

Det situerte synet på læring fokuserer på sosiokulturelle praksiser som ikke kan overføres til andre sammenhenger (jf. Vygotski). Utfra dette synet kan ikke en person bli informasjonskompetent uten å delta i, og opparbeide det i ulike sosiale sammenhenger og grupper. I tillegg vil det vi i dag anser som viktig kunnskap, ikke nødvendigvis være det i fremtiden. Dette synet kan, i et bibliotekperspektiv, knyttes til for eksempel Lloyd (2010), Limberg (1998), Gullbekk, Bøyum og Byström (2015) og Sundin (2006).

I lys av denne gjennomgangen, kan vi se at det mangler forskning innenfor «I hvilken grad mener bibliotekarer i universitets- og høgskolebiblioteker at de har kompetanse til å undervise?» dette området, spesielt i et norsk perspektiv. Denne undersøkelsen er ment som et første bidrag til å fylle dette gapet.

3 Metode

I dette kapittelet gjør jeg rede for valg av metode og forskningsdesign, utforming av spørreskjema, populasjon og utvalg, datainnsamlingsmetode spørsmål omkring validitet.

3.1 Valg av metode

I en undersøkelse er det viktig å være klar over hva man ønsker å undersøke. Hvis målet å få en relativt overfladisk, generell forståelse for et tema, velger man en undersøkelse med et stort antall respondenter som tillater generaliseringer. Hvis målet er å gå i dybden, og dermed få rikere, mer detaljert data og en mer personlig forståelse for et tema, selv om det ikke umiddelbart er generaliserbart, velger man en kvalitativ tilnærming. Både kvalitative og kvantitative data får frem egenskaper og kvaliteter ved fenomener som studeres, og kan gi innsikt i hvordan personer opplever sin livsverden (Johannessen, Christoffersen & Tufte, 2010, s. 363). Med en samfunnsvitenskapelig, kvantitativ tilnærming skal forskningen konsentrere seg om de fenomener og egenskaper som kan måles og registreres (Johannessen et al., 2010, s. 362). En kvalitativ tilnærming er særlig hensiktsmessig hvis vi skal undersøke fenomener som vi ikke kjenner særlig godt, og som det er forsket lite på, og når vi undersøker fenomener vi ønsker å forstå mer grundig (Johannessen et al., 2010, s. 31-32).

I denne undersøkelsen valgte jeg å bruke en kvantitativ undersøkelse basert på et nettbasert spørreskjema. Opprinnelig var det meningen å gjennomføre en «mixed methods»-undersøkelse ved å kombinere en kvantitativ spørreundersøkelse med kvalitative intervjuer. Av den grunn inneholdt spørreskjemaet en oppfordring til å melde seg til et oppfølgende intervju. Det ble dessverre ikke tid til å gjennomføre intervjuer i denne omgang, selv om det utvilsomt hadde gitt interessant supplerende informasjon og bidratt til å styrke validiteten til funnene.

3.2 Spørreskjema

Spørreskjemaet som ble brukt i denne undersøkelsen omfatter 27 lukkede spørsmål (se vedlegg 1). Av disse kan tre spørsmål, nummer 8, 14 og 15, ha flere svar.

Spørreskjemaet begynner med syv bakgrunnsspørsmål, om respondentenes arbeidsplass og arbeidsforhold, hvor mange av de ansatte på respondentens bibliotek som underviser (spørsmål 4), hvor mange timer i måneden respondenten underviser (spørsmål 6), og om de har utdanning innen pedagogikk (spørsmål 7). Disse er uavhengige variabler, det vil si årsaksvariabler (Johannessen et al., 2010, s. 298).

De første av de avhengige variablene, eller effektvariabler (Johannessen et al., 2010, s. 298), handler om respondentens undervisningskompetanse og hvordan den eventuelt kan styrkes (spørsmål 8-10). I tillegg er det spørsmål om respondentenes undervisning (spørsmål 11-16), og om hva som vektlegges når det gjelder informasjonskompetanse (spørsmål 17).

I tillegg til spørsmålene ovenfor, inneholder skjemaet ni påstander (spørsmål 18-27) respondentene skal forholde seg til, utfra en fempunkts Likert-skala, som måler holdninger.

3.2.1 Skalaer og variabler

Mange av spørsmålene har brukt svaralternativer på en fempunktskala. Fordelen med en slik skala er at det er mulig å beskrive hvert svaralternativ med ord, noe som gjør at det blir lettere å svare på, enn en skala som utelukkende består av tall (Johannessen et al., 2010, s. 266). I spørreskjemaet har jeg brukt to fempunkts Likertskalaer med ordinalvariablene:

I liten grad – I noen grad – Hverken/eller – I stor grad – I veldig stor grad
Helt uenig – Litt uenig – Hverken enig, eller uenig – Litt enig – Helt enig

Denne typen skala, også kalt «a summated rating scale» (Ary, Jacobs & Sorensen, 2010, s. 209), kartlegger holdninger til et emne ved å formulere et sett med påstander og be respondentene oppgi i hvilken grad de er uenige, eller enige.

3.3 Fremgangsmåte

3.3.1 Populasjonen

Undersøkelsens populasjon, det vil si «all members of any well-defined class of people, events or objects» (Ary et al., 2010, s. 148), «about whom you wish to learn something» (Ary et al., 2010, s. 54), er bibliotekarer som arbeider på universiteter, høyskoler, vitenskapelige høyskoler og forskningsinstitutt.

Populasjonen er strategisk utvalgt (Johannessen et al., 2010, s. 106), utfra undersøkelsens tema. Strategisk utvelgelse vil si at forskeren først tenker igjennom hvilken målgruppe som må delta for å kunne samle inn nødvendige data, men også hvilke personer fra målgruppen som er hensiktsmessig å rekruttere for å få de ønskede svarene. Det har imidlertid ikke vært mulig å finne frem til referansepopulasjonen, det vil si det nøyaktig og oppdaterte antallet ansatte på biblioteker ved universiteter, høyskoler, vitenskapelige høyskoler, eller

forskningsinstitusjoner på nasjonalt plan, utenom de dataene som eventuelt er offentlig tilgjengelige på institusjonenes nettsider, eller via de siste tallene som er lagt i statistikkbanken til Statistisk sentralbyrå. Derfor er det ikke mulig å gi et nøyaktig tall på referansepopulasjonen, selv om tallene fra 2015 i Statistikkbanken og spørreskjemaets spørsmål 2 vil gi en liten indikasjon.

I Statistikkbanken er det mulig å finne statistikk for ansatte på biblioteker ved universiteter, høyskoler og vitenskapelige høyskoler, fra desember 2015 (Statistisk sentralbyrå, 2017). Den gangen var det

- 718 ansatte på norske universitetsbiblioteker
- 329 ansatte på norske høyskolebiblioteker
- 110 ansatte på norske vitenskapelige høyskolebiblioteker

Dette utgjør dermed en referansepopulasjon på 1157 personer.

3.3.2 Utvalget

Undersøkelsens utvalg er de respondentene – bibliotekarer, fagreferenter... – som har undervisning som en del av sine arbeidsoppgaver. I denne undersøkelsen er respondentene abonnenter på epostlisten Biblioteknorge, som administreres av Nasjonalbiblioteket, og/eller medlemmer av facebookgruppa Information Literacy in Libraries - Scandinavia.

Utvelgelsen av respondenter på denne epostlisten kan beskrives som en *convenience sampling*, eller bekvemmelighetsutvelgelse, som er en type *nonprobability sampling*. Ulempen med *nonprobability sampling* er at «there is no assurance that every element in the population has a chance of being included», samtidig som det ikke koster hverken mye penger, eller krefter å bruke det (Ary, Walker & Jacobs, 2014, s. 169).

En *convenience sampling* er ikke et tilfeldig utvalg, men består av respondenter som er tilgjengelig for forskeren. Ulempen er at utvalget kan bli skjevfordelt, og det blir da ekstremt viktig å huske at resultatene ikke er umiddelbart generaliserbare (Ary et al., 2010, s. 155-156). Det er imidlertid ikke mulig å vite om noen av de mulige respondentene ikke abonnerer på epostlisten.

3.3.3 Fremgangsmåte for undersøkelsen

Datainnsamlingen ble innledet den 27. mars 2017 og avsluttet den 7. april 2017. Datainnsamlingen baserte seg på et spørreskjema (se vedlegg 1). Spørreskjemaet ble bygget på <https://nettskjema.uio.no>, og lenke til undersøkelsen ble sendt ut til abonnentene på epostlisten

Biblioteknorge og til medlemmene av Facebookgruppa Information Literacy in Libraries – Scandinavia. En påminnelse om undersøkelsen ble sendt ut til Biblioteknorge-listen en uke etter første epost.

Det er både fordeler og ulemper med å bruke internett for å nå frem til mulige respondenter. Ary et al. (2014, s. 412) skriver at det å bruke et nettskjema gjør at undersøkelsen har et potensiale til å nå en stor populasjon og gjøre det mulig å samle inn større datamengder, enn det er mulig med for eksempel et papirbasert skjema.

I tillegg vil et skjema som er tilgjengelig 24 timer i døgnet gi respondentene fleksibilitet med hensyn til når det må fylles ut. Allikevel bør målet være å lage et skjema som er relativt kompakt, slik at flere vil kunne ta seg tid til å fylle det ut, eller avbryte undersøkelsen underveis.

En annen fordel med et nettbasert skjema er at man ikke trenger å bruke mye tid på å registrere dataene i et analyseprogram. Ved å bruke Nettskjema vil man få tilgang til et Excel-ark med dataene allerede registrert og en SPSS-fil. For å kunne analysere ikke numeriske data i SPSS, må de konverteres i Excel først.

En tredje fordel, men noe som kanskje også er en ulempe, er at når et nettbasert skjema konstrueres, er det mulig å angi hvilke spørsmål som må besvares for at respondenten kan komme seg videre. Ved å angi mest mulig spørsmål som obligatoriske, vil man få en høyest mulig svarrate på alt – såfremt man ikke har så mange at respondenten slutter i frustrasjon. Samtidig kan man risikere at svarene ikke stemmer helt med virkeligheten, fordi man må velge et alternativ for å komme seg videre og fullføre undersøkelsen.

En ulempe med nettbaserte undersøkelser, er ifølge Ary et al. (2014, s. 412), at «samples are restricted to those with access to the technology and who choose to respond». Dermed risikerer vi en lavere svarrate, i tillegg til at det kan forekomme tilfeldige feil, på engelsk kalt «sampling error».

Undersøkelsen ble besvart av 104 respondenter, som hadde sin arbeidsplass på norsk universiteter, høyskoler, vitenskapelig høyskoler og forskningsinstitutt. Går man ut fra en referansepopulasjon på 1157 gir det en svarrate på 9%, som er lav–noe jeg vil komme tilbake til. Fordelingen av respondentene om svarte på undersøkelsen, ut fra arbeidsplass kan sees i Tabell 1 under.

Tabell 1 Spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?» N=104

Universitetet	Høgskole	Vitenskapelig høgskole	Forskningsinstitutt	Sum
51 (49%)	40 (38,5%)	10 (9,6%)	3 (2,9%)	104 (100%)

Som kan sees i tabellen arbeider 51 (49%) av disse på et universitetsbibliotek og 40 (38,5%) på et høgskolebibliotek, mens 10 respondenter (9,6%) og 3 respondenter (2,9%) har sin arbeidsplass på henholdsvis en vitenskapelig høgskole og et forskningsinstitutt.

3.4 Analyse

Analysen av dataene ble gjort ved hjelp av statistikkprogrammet SPSS versjon 24 for Mac OS X fremstilt i tabeller og grafer i Microsoft Word og Excel for Mac versjon 15.33.

Dataene ble hovedsakelig illustrert i frekvenstabeller og liggende stolpediagram. Frekvenstabeller kan defineres som «a systematic arrangement of individual measures from highest to lowest» (Ary et al., 2014, s. 117).

Der det var hensiktsmessig, ble det benyttet krysstabeller og korrelasjoner for å gå dypere ned i dataene. Ifølge Ary et al. (2014, s. 439) er krysstabeller en godt brukt grafisk fremstillingsmåte av forskjeller i svar mellom forskjellige grupper og for å finne ut om det fins forhold mellom variabler.

Korrelasjoner/samvariasjoner måler forholdet mellom to variabler (Ary et al., 2014, s. 675). Det er en form for bivariat analysemåte, som er avhengig av målenivå. For å kunne benytte seg av koeffisienten Pearsons r , som angir både typen samvariasjon og styrken på den, må variablene oppfylle et av to kriterier, som ifølge Johannessen et al. (2010, s. 304), er når

- én variabel er på ordinalnivå og den andre er på intervall-/forholdstallnivå
- begge variablene er på intervall-/forholdtallsnivå

Pearsons r varierer mellom -1 og +1, hvor en korrelasjon på -1 indikerer et fullstendig negativt sammenfall, 0 er et uttrykk for en ikke-eksisterende lineær sammenheng og +1 indikerer et fullstendig positivt sammenfall.

3.5 Validitet

Undersøkelsens utvalg består som sagt av 104 respondenter. Siden dette er 104 respondenter fra en antatt referansepopulasjon på omkring 1157 bibliotekarer som i 2015 var antallet ansatte bibliotekarer ved universiteter, høgskoler og vitenskapelige høgskoler, er svarraten på 9%. Det kan nevnes at lave svrrater er et kjent problem med online undersøkelser. Etersom andelen er

lav, og det er usikkert hvor representative utvalget er, må resultatene tolkes med en stor grad av forsiktighet.

Ifølge Ary et al. (2014, s. 242) er det to måter å definere validitet på. Før ble det definert som «the extent to which an instrument measured what it claimed to measure». I dag handler det mer om tolkningen av, og meningen med tallene som instrumentet utleder, men også «the degree to which evidence and theory support the interpretations of [...] scores, which may or may not be valid» (American Educational Research Association, American Psychological Association & National Council on Measurement in Education, 1999, sitert i Ary et al. (2014, s. 242)).

Det skiller mellom intern/troverdighet og ekstern validitet/overførbarhet. Intern validitet handler om å se «sammenheng mellom det fenomenet som undersøkes, og de dataene som er samlet inn», mens ekstern validitet omfatter å kunne overføre egne resultater til lignende fenomener (Johannessen et al., 2010, s. 230). I dette tilfellet vil jeg hevde at dataene fra undersøkelsen har en rimelig intern validitet. Men på grunn av et begrenset utvalg, og siden det ikke er gjort mye forskning på dette i Norge, må som nevnt ovenfor tolkninger av data i forhold til referansepopulasjonen gjøres med stor forsiktighet.

I tillegg er det noen elementer som skjemaet som bør nevnes, som kan ha innvirkning på dataenes validitet. For det første var det ingen spørsmål om respondentenes kjønn. Videre har jeg ikke lagt inn mange «ikke relevant»-, eller «andre»-svaralternativer. For det tredje er sannsynligvis spørsmålene rettet mer inn mot bibliotekarer, enn fagreferenter med høyere universitetsutdanning, men som ikke har bibliotekarutdanning. I mange tilfeller er det fagreferentene som underviser ved for eksempel universitetsbiblioteker. For det fjerde har ikke begrepet «informasjonskompetanse» blitt definert, fordi jeg gikk ut fra at målgruppen visste hva det dreide seg om. Dette er imidlertid ikke nødvendigvis tilfellet, spesielt for de som ikke har tatt en bibliotekarutdanning.

4 Resultater og analyse

I denne undersøkelsen, som ble innledet den 27. mars 2017 og avsluttet den 7. april 2017, har jeg undersøkt fagbibliotekarers metoder for å styrke egen undervisningskompetanse, hvordan deres undervisning foregår generelt og hvordan de går frem for å utvikle studenters og ansattes informasjonskompetanse. I dette kapitlet presenteres og analyseres funnene fra spørreundersøkelsen. Først vil jeg gå litt nærmere inn på utvalget (4.1), før jeg presenterer funnene tematisk: Styrking av undervisningskompetanse (4.2), Undervisning (4.3) og informasjonskompetanse (4.4).

Siden alle spørsmålene var obligatoriske å svare på i denne nettbaserte undersøkelsen, er totalt antall svar alltid $N=104$ og resultatene blir kun oppgitt i prosent. I krysstabuleringene blir alltid den aktuelle underpopulasjonens totale antall (n) presisert og resultatene oppgitt i prosent, selv om n i mange tilfeller er ganske liten. I tillegg til krysstabuleringer vil jeg gjøre noen korrelasjonsanalyser (Pearsons r) der det er mulig og hensiktsmessig.

Bare resultater som er med på å illustrere og svare på problemstillingen «I hvilken grad mener bibliotekarer i universitets- og høyskolebiblioteker at de har kompetanse til å undervise?» gjengis direkte i gjennomgangen. Tabeller som ikke er gjengitt direkte, og de spørsmålene som ikke bidrar til å svare på problemstillingen, er å finne i vedlegg 2.

4.1 Utvalget

4.1.1 Respondentenes arbeidsplass, undervisning og utdanning

Som allerede nevnt består utvalget av 104 respondenter (jf. 4.3.3), og som vist i Tabell 1 arbeider flertallet av disse på universitetsbiblioteker (49%) og høyskolebiblioteker (38,5%). Tabell 2 gir en oversikt over antall ansatte i de ulike respondentenes bibliotek/filial.

Tabell 2 Spørsmål 2 «Hvor mange ansatte har ditt bibliotek?»

1-5	6-10	11-15	16-20
26%	23,1%	9,6%	7,7%

Oversikten viser at 35 respondenter, eller omtrent en tredjedel av utvalget (33,7%), arbeider på et fagbibliotek/en filial med minst 21 ansatte. Den nest største kategorien, 27 respondenter (26%), er respondenter som arbeider på et bibliotek med én til fem ansatte. Ikke langt bak følger fagbibliotekene med seks til ti ansatte med 24 respondenter (23,1%).

Deretter ønsket jeg å finne ut hvor mange av de ansatte ved de respektive bibliotekene/filialene som hadde undervisning som del av sine arbeidsoppgaver, noe som ble tatt opp i spørsmål 4.

Tabell 3 Spørsmål 4 «Hvor mange av de ansatte ved ditt bibliotek, har undervisning som del av arbeidsoppgavene?»

1-2	3-4	5-6	7-8	9-10
21,2%	26,9%	17,3%	13,5%	21,2%

Som vi kan se i Tabell 3 er det først og fremst bibliotekarene på de minste (1-4 bibliotekarer) og de aller største bibliotekene (9-10 bibliotekarer) som har undervisning som del av sine arbeidsoppgaver.

I Tabell 4 kan vi se hvor mange undervisningstimer – både formelle i klasserom og uformelle i bibliotekets lokaler – respondentene har i måneden.

Tabell 4 Spørsmål 6 «Hvor mange timer i måneden underviser du?»

Jeg underviser ikke	1-5	6-10	11-15	16+
6,7%	45,2%	35,6%	8,7%	3,8%

Her oppgir flertallet (45,2%) at de underviser 1-5 timer. Dette gjelder både formell undervisning i et klasserom og uformell undervisning i bibliotekets lokaler. Kun 3,8 prosent oppgir å undervise seksten timer eller mer i måneden. Det er også verdt å nevne at 6,7% ikke underviser i det hele tatt.

De neste spørsmålene gjaldt respondentenes stillingsprosent og fagutdanning. Med hensyn til stillingsprosent har et overveldende flertall av respondentene – 98,1 prosent – en stillingsprosent mellom 51 og 100.

Når det gjelder respondentenes fagutdanning, viser tallene i Tabell 5 en relativt jevn fordeling mellom de ulike alternativene.

Tabell 5 Spørsmål 3 «Hva er din fagutdanning?»

Bibliotekar - bachelornivå	Bibliotekar - masternivå	Bibliotekarutdanning, med tilleggsutdanning innen et annet fagområde	Annen utdanning, ikke biblioteksfaglig
29,8%	22,1%	25%	23,1%

Den største gruppen (29,8%) har fullført bachelorutdanningen innen bibliotek- og informasjonsvitenskap. Den nest største gruppen (25%) består av respondenter som har sin utdanning innen bibliotek- og informasjonsvitenskap med en tilleggsutdanning innen et annet fagområde. På tredje plass (23,1%) er de respondentene som har annen, ikke bibliotekfaglig utdanning.

Deretter ønsket jeg informasjon om respondentenes pedagogiske utdanning (spørsmål 7). Det viste seg at 48,1 prosent manglet pedagogisk utdanning helt og holdent, mens til sammen 51,9 prosent hadde det. En nærmere analyse viste at 28,8 prosent hadde sin pedagogiske utdanning som tillegg til bibliotekarutdanningen, mens 23,1 prosent hadde dette som en del av sin bibliotekarutdanning.

4.2 Styrking av undervisningskompetanse

De neste spørsmålene i spørreskjemaet tok opp hvordan respondentene gikk frem for å forbedre sin egen undervisningskompetanse.

4.2.1 Spørsmål 8 – hva som gjøres for å bedre egen undervisningskompetanse

I spørsmål 8 bes respondenten om å gi en oversikt over hva de selv gjør for å forbedre sin egen undervisningskompetanse.

Tabell 6 Spørsmål 8 «Gjør du noe selv for å styrke din undervisningskompetanse?»

Leser relevant faglitteratur	Leser relevant vitenskapelig litteratur	Observerer kollegaer	«Learning by doing»	Annet	Ikke relevant
52,9%	41,3%	62,5%	83,7%	20,2%	4,8%

Svarene viser at respondentene benytter seg mest (83,7%) av metoden som John Dewey er mest kjent for, nemlig «Learning to do by knowing and to know by doing» (McLellan & Dewey, 1889, s. 182). På andre og tredje plass kommer henholdsvis «Observerer kollegaer» (62,5%) og «Leser relevant faglitteratur» (52,9%).

I krysstabuleringene med spørsmål 8 «Gjør du noe selv for å styrke din undervisningskompetanse?» og de uavhengige variablene kan vi se en gjennomgående trend hvor svaralternativet «Learning by doing» er viktigst, fulgt av «Observerer kolleger» og «Leser relevant faglitteratur». På fjerdeplass, med relativt stor variasjon, finner vi «Leser relevant vitenskapelig litteratur». Det er likevel en klar variasjon i svarene ut fra institusjonstilhørighet på den ene siden og antall ansatte på den andre, noe som gjør at jeg vil analysere dette litt nærmere.

I Tabell 7 vises kryssfordelingen av spørsmål 8 «Gjør du noe selv for å styrke din undervisningskompetanse?» og spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?».

Tabell 7 Krysstabulering av spørsmål 8 «Gjør du noe selv for å styrke din undervisningskompetanse?» og spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?»

	Leser relevant faglitteratur	Leser relevant vitenskapelig litteratur	Observerer kolleger	«Learning by doing»	Annet	Ikke relevant
Universitet <i>n=51</i>	52,9%	51%	66,7%	80,4%	25,5%	7,8%
Høgskole <i>n=40</i>	57,5%	37,5%	65%	82,5%	12,5%	2,5%
Vitenskapelig høgskole <i>n=10</i>	50%	20%	40%	100%	20%	0%
Forskningsinstitutt <i>n=3</i>	0%	0%	33,3%	100%	33,3%	0%

Som man kan se fra denne krysstabuleringen, har arbeidsplassen en delvis innvirkning på lesing av faglitteratur og vitenskapelig litteratur, siden minst 50 prosent av de som arbeider på universitet, høgskole og vitenskapelig høgskole gjør nettopp dette. Det samme gjelder det å observere kolleger, som brukes mest på høgskoler (65%) og universiteter (66,7%). Arbeidsplassen ser imidlertid ikke til å gi noen variasjon i bruken av John Deweys såkalte «Learning by doing»-metode, siden minst 80 prosent av respondentene fra alle arbeidsplassene benytter seg av denne metoden for å styrke sin undervisningskompetanse.

I den neste krysstabuleringen ønsket jeg å se om størrelsen på arbeidsplassen etter antallet ansatte kunne gi en variasjon i denne fordelingen, og svarene er å finne i Tabell 8 nedenfor.

Tabell 8 Krysstabulering av spørsmål 8 «Gjør du noe selv for å styrke din undervisningskompetanse?» og spørsmål 2 «Hvor mange ansatte har ditt bibliotek?»

	Leser relevant faglitteratur	Leser relevant vitenskapelig litteratur	Observerer kolleger	«Learning by doing»	Annet	Ikke relevant
1-5 ansatte <i>n=27</i>	44,4%	14,8%	59,3%	92,6%	25,9%	0%
6-10 ansatte <i>n=24</i>	45,8%	41,7%	58,3%	83,3%	20,8%	4,2%
11-15 ansatte <i>n=10</i>	70%	50%	50%	60%	20%	10%
16-20 ansatte <i>n=8</i>	75%	75%	62,5%	87,5%	12,5%	0%
21- ansatte <i>n=35</i>	54,3%	51,4%	71,4%	82,9%	17,1%	8,6%

Trenden i fordelingen viser her at jo flere ansatte på biblioteket, jo høyere prosentandel benytter seg av de forskjellige metodene for å styrke sin undervisningskompetanse. Ett unntak er

svaralternativet «Learning by doing», hvor den største andelen respondenter – 92,6 prosent – arbeider på biblioteker/filialer med kun 1-5 ansatte.

Den samme trenden går igjen når man krysser antall undervisningstimer med egeninnsats for å bedre sin kompetanse.

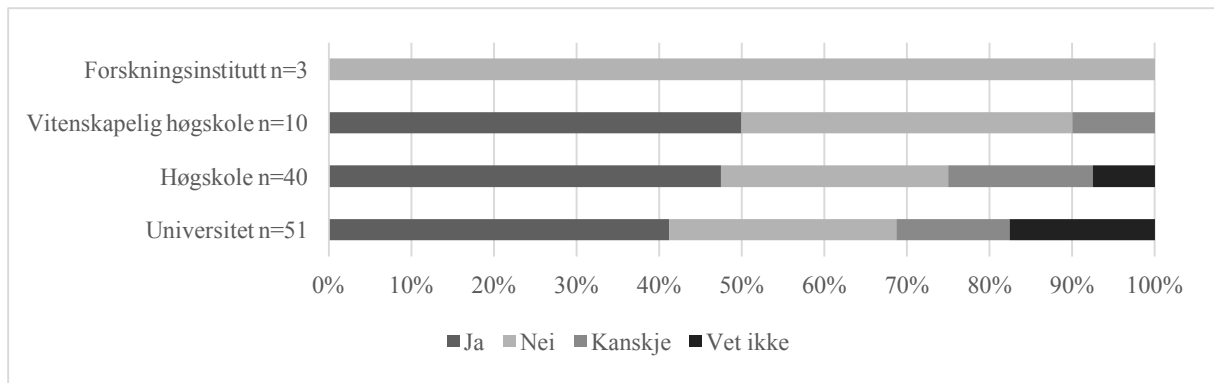
Tabell 9 Krysstabulering av spørsmål 8 «Gjør du noe selv for å styrke din undervisningskompetanse?» og spørsmål 4 «Hvor mange av de ansatte ved ditt bibliotek har undervisning som del av arbeidsoppgavene?»

	Leser relevant faglitteratur	Leser relevant vitenskapelig litteratur	Observerer kolleger	«Learning by doing»	Annet	Ikke relevant
1-2 n=22	40,9%	18,2%	45,5%	95,5%	31,8%	0%
3-4 n=28	57,1%	46,4%	67,9%	78,6%	28,6%	3,6%
5-6 n=18	50%	44,4%	50%	77,8%	11,1%	5,6%
7-8 n=14	64,3%	42,9%	71,4%	85,7%	0%	7,1%
9-10 n=22	54,5%	54,5%	77,3%	81,8%	18,2%	9,1%

I Tabell 9 kan vi for eksempel se at det er metoden «Learning by doing» som blir benyttet av den største andelen av underpopulasjonene, med de som har færrest undervisere – 1-2 stykker – i tet (95,5%). Det er samtidig verdt å merke seg at, samtidig som prosentandelene som leser relevant faglitteratur er ganske jevn, så er det et stort hopp mellom underpopulasjonen med 1-2 undervisere og de andre når det gjelder å lese relevant vitenskapelig litteratur. På de bibliotekene med 1-2 undervisere, er det kun 18,2 prosent som leser denne typen litteratur, mens andelene blant de andre undervisningsbibliotekarene ligger mellom 40 og 55 prosent. Ettersom det ikke er gitt mulighet for å utfylle begrunnelser i spørreskjemaet, hadde det vært interessant i en oppfølgende, eller ny undersøkelse å kunne undersøkt, for eksempel med intervju, hva som omfattes av det som respondentene definerer som «Annet». Det kunne også vært interessant å vite hvorfor en del svarte at dette ikke var relevant for dem.

4.2.2 Spørsmål 9 – muligheten til å utvikle egen undervisningskompetanse

Om respondentene følte at de hadde muligheten til å utvikle sin egen kompetanse, ble tatt opp i spørsmål nummer 9 «Synes du at du har hatt nok muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse?». Her svarte 43,3 prosent «Ja», mens 30,8 prosent svarte «Nei».

Figur 1 Krysstabulering av spørsmål 9 «Synes du at du har hatt nok muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse?» og spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?»

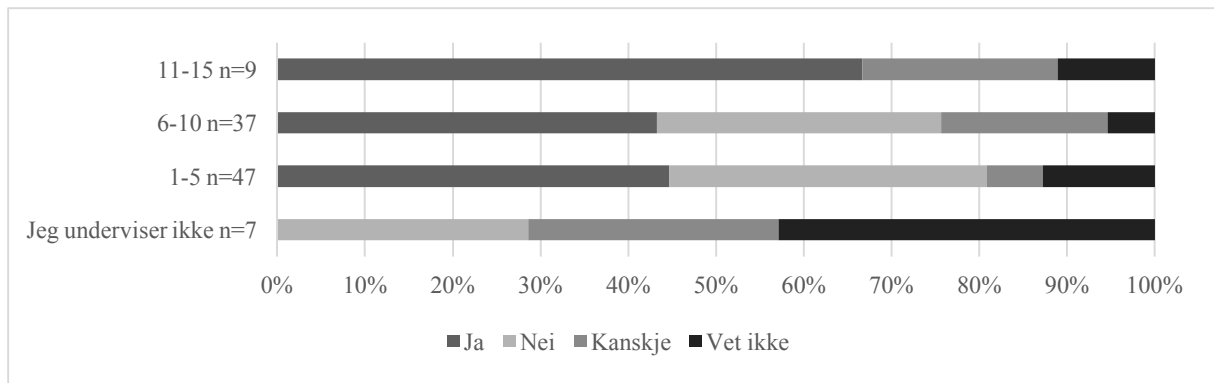
I krysstabuleringen med spørsmål 9 og spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?», ser vi i Figur 1 at ingen av de som arbeider på forskningsinstitutt synes dette er tilfellet, mens mellom 40 og 50 prosent på de andre arbeidsplassstypene synes det.

Krysstabuleringene av spørsmål 9 med spørsmål 2 «Hvor mange ansatte har ditt bibliotek?» og spørsmål 4 «Hvor mange av de ansatte ved ditt bibliotek, har undervisning som del av arbeidsoppgavene?» viser de samme tendensene, nemlig at jo flere ansatte som jobber på/underviser ved biblioteket, jo flere mener at de har muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse. Det er imidlertid verdt å nevne at 63 prosent fra biblioteker med 1-5 og 50 prosent fra biblioteker med 16-20 ansatte mener at de ikke har nok muligheter til dette.

Kryssing mot fagutdanning (spørsmål 3) ser ikke ut til å ha noen stor betydning for om respondentene mener de har nok muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse, i hvert fall ikke når det gjelder de med bibliotekarutdanning på bachelornivå eller masternivå, hvor svarraten ligger på mellom 40 og 50 på hvert av alternativene. Samtidig er det verdt å nevne at 66,7 prosent av de som ikke har bibliotekfaglig utdanning og 42,3 prosent av de som har bibliotekarutdanning med tilleggsutdanning at de har hatt nok muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse.

I den neste krysstabuleringen krysset jeg spørsmål 9 mot spørsmål 6 «Hvor mange timer i måneden underviser du?».

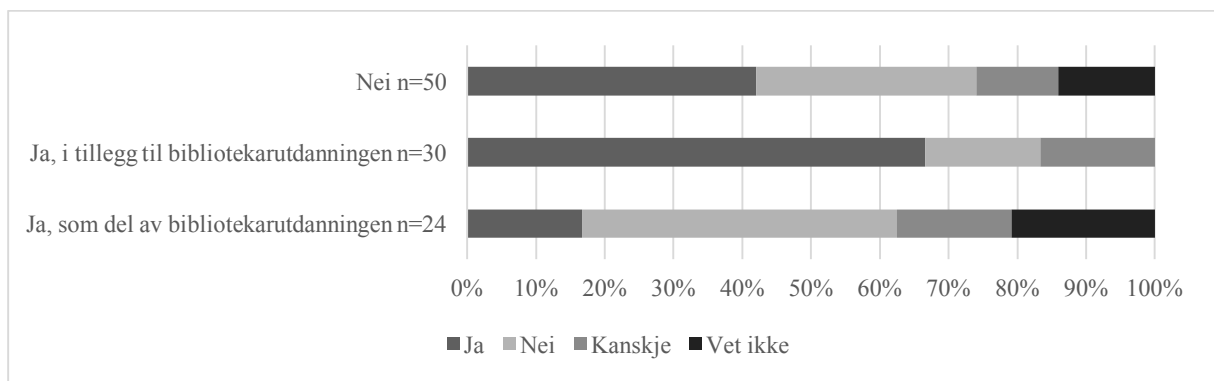

Figur 2 Krysstabulering av spørsmål 9 «Synes du at du har hatt nok muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse?» og 6 «Hvor mange timer i måneden underviser du?»

Som vi kan se i figur 2 øker andelen respondenter som synes de har nok muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse sammen med antall undervisningstimer i måneden, fra 44,7% til 66,7%. Samtidig synker andelen til 50 prosent for de som underviser 16 timer eller mer i måneden. Dette kan tenkes at disse respondentene har merkbart mindre mulighet til å utvikle seg, noe som også hadde vært interessant å følge opp i en ny undersøkelse.

Det neste jeg krysset var spørsmål 9 «Synes du at du har nok mulighet til å utvikle egen undervisningskompetanse?» og spørsmål 7 «Har du utdanning innen pedagogikk?».

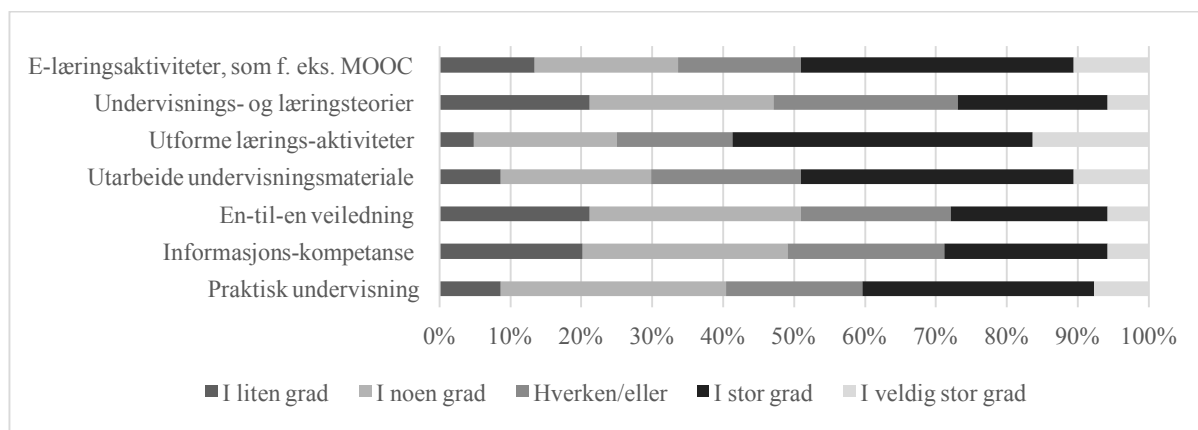

Figur 3 Krysstabulering av spørsmål 9 «Synes du at du har hatt nok muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse?» og spørsmål 7 «Har du utdanning innen pedagogikk?»

I Figur 3 kan vi se at 66,7 prosent av de som oppgir at de har en pedagogisk utdanning i tillegg til bibliotekutdanningen svarer at de har hatt nok muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse. Det som er litt mer oppsiktsvekkende, er at 42 prosent av de som oppgir at de ikke har pedagogisk utdanning, valgte svaralternativet «Ja» i spørsmål 9. Dette hadde vært et veldig interessant samtaleemne ved et eventuelt intervju.

4.2.3 Spørsmål 10: Hva ønsker du å ha bedre kompetanse innen?

I Figur 4 vises fordelingen for svaralternativene i spørsmål 10, som kartlegger innen hvilke områder respondentene hadde ønsket økt kompetanse. Respondentene krysser her av på en fempunktsskala, fra «I liten grad» til «I stor grad».

Figur 4 Spørsmål 10 «Hva ønsker du å ha bedre kompetanse innen?»

Her kan vi se at flertallet ønsker «I stor grad»/«I veldig stor grad» å bedre sin kompetanse innen praktisk undervisning (40,4%), utarbeiding av undervisningsmaterialet (49,1%), utforming av læringsaktiviteter (58,6%) og E-læringsaktiviteter, som f. eks. MOOC (49,1%). I tillegg er det «I noen grad» ønske om å bedre sin kompetanse innen undervisning/veiledning i forbindelse med opparbeidelse av informasjonskompetanse (28,8%) og En-til-en veiledning (29,8%).

Svaralternativene til spørsmål 10 ble deretter korrelert med svaralternativene i spørsmål 6 «Hvor mange timer i måneden underviser du?», 11 «Hvem underviser du?» og 13 «Hvis du underviser studenter, på hvilket nivå er de?». Det bør bemerkes at ingen av korrelasjonsberegningene gir statistisk signifikante verdier, antagelig på grunn av de forholdsvis lave korrelasjonene sammen med et forholdsvis lite utvalg. Imidlertid tar jeg noen med, fordi jeg mener at de illustrerer mulige interessante trender som eventuelt kan følges opp med en undersøkelse i et større utvalg, noe som sannsynligvis vil gi et sikrere resultat.

Deretter ønsket jeg å undersøke om det var sammenheng mellom ønsket om bedre kompetanse og hvilke grupper man underviste. Korrelasjonene mellom spørsmål 10 «Hva ønsker du å ha bedre kompetanse innen?» og 11 «Hvem underviser du?», vises i Tabell 10.

Tabell 10 Korrelasjon av spørsmål 10 «Hva ønsker du å ha bedre kompetanse innen?» og spørsmål 11 «Hvem underviser du?»

	Studenter	Vitenskapelig ansatte	Administrativt personale	Andre
Praktisk undervisning	-0,032	0,126	-0,150	-0,106
Informasjonskompetanse	-0,199	0,135	0,016	0,007
En-til-en veiledning	-0,224	0,018	0,092	0,045
Utarbeide undervisningsmateriale	0,041	0,085	0,172	-0,016
Utforme læringsaktiviteter	0,260	0,110	-0,070	-0,011
Undervisnings- og læringsteorier	0,069	0,048	-0,088	-0,015
E-læringsaktiviteter, som f. eks. MOOC	0,039	0,242	0,142	0,099

* Som nevnt er ingen av korrelasjonene signifikante

Analysen viser for det første at det er noen få, forholdsvis svake og ikke-signifikante korrelasjoner. Her får svaralternativet forbundet med undervisning av «Studenter» høyest positive korrelasjon med «Utforme læringsaktiviteter» ($r=0,260$) og høyest negative korrelasjon med «En-til-en veiledning» ($r=-0,224$).

For undervisning av de «vitenskapelig ansatte» er korrelasjonene kun positive, om enn lave. Også her får imidlertid «En-til-en veiledning» lavest korrelasjon, med $r=0,018$, mens «E-læringsaktiviteter, som f. eks. MOOC», får $r=0,242$.

I korrelasjonen med variabelen gjeldende undervisning av «Administrativ personale» får variabelen «Praktisk undervisning» høyest negative korrelasjon, noe som svarer til forventningene, siden de som tilhører denne gruppen sjelden er i en undervisningssituasjon. Samtidig får variabelen «Utarbeide undervisningsmateriale» høyest positive korrelasjon for denne gruppen. Dette hadde det vært interessant å finne mer ut om dette, for eksempel i forbindelse med en intervjuundersøkelse.

I det neste trinnet ønsket jeg å finne ut om bibliotekarenes behov for økt kompetanse varierte i forhold til ulike studentgrupper. Jeg korrelerte derfor spørsmål 13 «Hvis du underviser studenter, på hvilket nivå er de?» mot spørsmål 10 «Hva ønsker du å ha bedre kompetanse innen?» i Tabell 11.

Tabell 11 Korrelasjon av spørsmål 10 «Hva ønsker du å ha bedre kompetanse innen?» og spørsmål 13 «Hvis du underviser studenter, på hvilket nivå er de?»

	Bachelor	Master	PhD	Etter- og videreutdanning
Praktisk undervisning	0,078	0,058	0,057	-0,068
Informasjonskompetanse	-0,144	-0,154	0,078	-0,141
En-til-en veiledning	-0,141	-0,178	-0,018	0,089
Utarbeide undervisningsmateriale	0,020	0,197*	0,033	-0,006
Utforme læringsaktiviteter	0,180	0,179	-0,008	0,062
Undervisnings- og læringsteorier	0,066	0,088	-0,102	0,085
E-læringsaktiviteter, som f. eks. MOOC	0,125	0,119	-0,004	0,110

* Korrelasjonen er signifikant på 0,05-nivået («two-tailed»)

Igjen var korrelasjonene stort sett lave og ikke-signifikante, men med et unntak. Korrelasjonene viser at ønsket om økt kompetanse er størst i forhold til studenter på bachelornivå og spesielt studenter på masternivå. Dette kan være fordi disse antagelig utgjør flertallet av studentmassen. Antallet PhD-studenter grupper på Etter-og videreutdanningsnivå er nok mye lavere, noe som antakelig kan forklare de lave tallene.

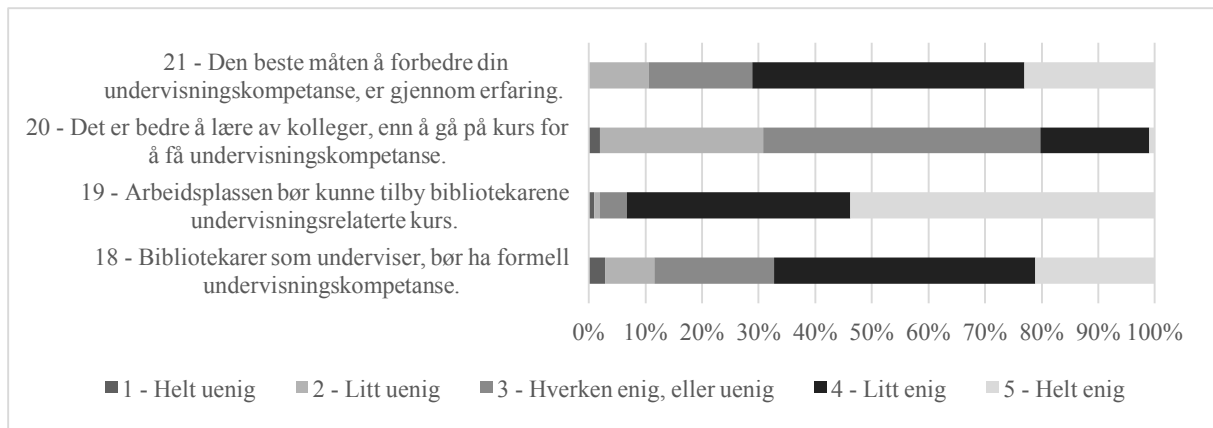
Det er et gjennomgående funn med negative korrelasjoner mellom undervisningsmengde og behovet for bedre kompetanse i undervisningen i informasjonskompetanse og en-til-en-veiledning for bachelor- og masterstudenter. Dette kan antagelig gjenspeile at behovet her avtar med økt undervisningserfaring.

Ellers viser korrelasjonene et behov for å lære å utforme undervisningsmateriale og læringsaktiviteter for både bachelor- og masterstudenter, og for øvrig bedre kjennskap til «E-læringsaktiviteter, som f. eks. MOOC».

Jeg vil igjen poengtere at disse korrelasjonene er lave, og med ett unntak – Masternivå korrelert med «Utarbeide undervisningsmateriale» – ikke-signifikante ($r=0,197$). Som nevnt ovenfor har jeg tatt med disse i fremstillingen fordi de gir en pekepinn på hvilke områder som bør prioriteres i kursingen av bibliotekarene, og fordi de gir informasjon som kan være til nytte i fremtidige undersøkelser.

4.2.4 Spørsmål 18-21: Påstander om styrking av undervisningskompetanse

Det neste området jeg undersøkte, er hva respondentene anså som den beste måten å forbedre sin undervisningskompetanse, og hvem som bør tilby det, ved hjelp av Likert-skalaer som respondentene skal si seg enige, eller uenige i.

Figur 5 Påstander, spørsmål 18-21

Figur 5 gir en oversikt over hvordan respondentene forholder seg til påstandene i spørsmål 18-21, som også omhandler styrking av undervisningskompetanse. Her kan vi for eksempel se at flertallet av respondentene var «Litt enig» (46,2%) i påstanden «Bibliotekarer som underviser, bør ha formell undervisningskompetanse» (spørsmål 18) og «Helt enig» (53,8%) i at «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene undervisningsrelaterte kurs» (spørsmål 19).

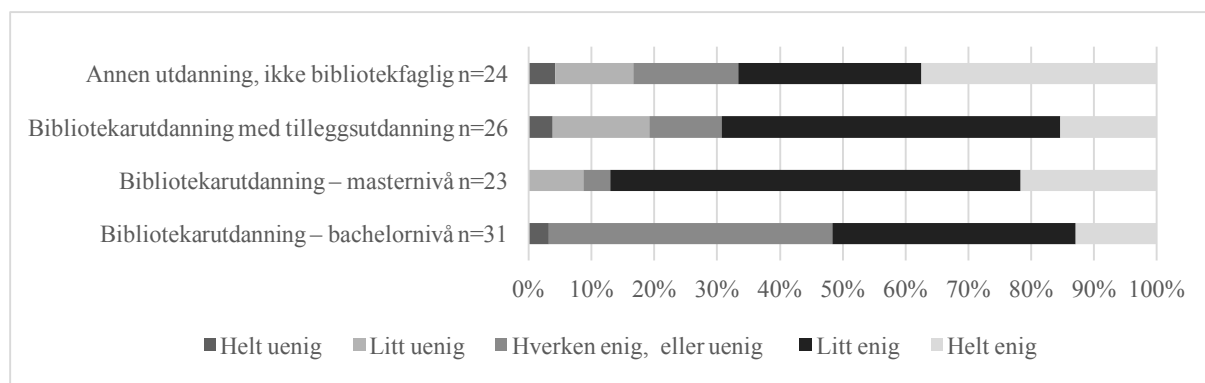
Samtidig var de «Hverken enig, eller uenig» (49%) i at «Det er bedre å lære av kolleger, enn å gå på kurs for å få undervisningskompetanse» (spørsmål 20) og «Litt enig» (48,1%) i at «Den beste måten å forbedre din undervisningskompetanse, er gjennom erfaring» (spørsmål 21).

Den siste påstanden som omhandler styrking av undervisningskompetanse, var «Dagens bachelorutdanning i bibliotek- og informasjonsvitenskap ved HiOA gir for dårlig grunnlag til å kunne undervise». Dette var det ingen som var «Helt uenig» og «Litt uenig» i, og flertallet (61,5%) var «Hverken enig, eller uenig» i påstanden. Kun 17,3 prosent sa seg «Helt enig» i dette.

Mer om spørsmål 18 «Bibliotekarer som underviser, bør ha formell undervisningskompetanse»

Krysstabuleringen mellom spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på» og spørsmål 18 «Bibliotekarer som underviser, bør ha formell undervisningskompetanse» viser at 41,2 prosent av de som arbeider på universitet, 52,5 prosent av de som jobber på høgskole og 60 prosent av de som jobber på vitenskapelig høgskole er «Litt enig» i påstanden. Det samme svaralternativet dominerte i krysstabuleringen med antall ansatte på biblioteket (spørsmål 2), med unntak av de som jobbet på bibliotek med 16-20 ansatte, hvor flertallet (37,5%) hadde valgt svaralternativet «Helt enig».

Det neste jeg ville undersøke, er hvordan dette kan variere i forhold til respondentenes fagutdanning. Dette ble gjort ved å krysse spørsmål 18 «Bibliotekarer som underviser, bør ha formell undervisningskompetanse» og spørsmål 3 «Hva er din fagutdanning?». Dette vises i Figur 6.

Figur 6 Krysstabulering av spørsmål 18 «Bibliotekarer som underviser, bør ha formell undervisningskompetanse» og spørsmål 3 «Hva er din fagutdanning?»

Den generelle tendensen her, er at jo mer (bibliotekar)utdanning respondentene har, jo mer enig er de i påstanden om behovet for formell undervisningskompetanse. Dette vises for eksempel i at flertallet av respondentene med bibliotekarutdanning på bachelornivå (45,2%) er «Hverken enig, eller uenig» i påstanden om at bibliotekarer som underviser, bør ha formell undervisningskompetanse. Samtidig er 65,2 prosent av de med bibliotekarutdanning på masternivå og 53,8 prosent av de som har bibliotekarutdanning med tilleggsutdanning «Litt enig» i påstanden. I tillegg er flertallet av de som har en annen, ikke bibliotekfaglig utdanning «Helt enig» (37,5%) i påstanden.

Deretter, i krysstabuleringen mellom spørsmål 18 «Bibliotekarer som underviser, bør ha formell undervisningskompetanse» og spørsmål 4 «Hvor mange av de ansatte ved ditt bibliotek, har undervisning som del av arbeidsoppgavene?» er på svaralternativet «Litt enig», for alle kategorier. Det er imidlertid verdt å nevne at, i de bibliotekene med 9-10, er det like mange – 40,9 prosent hver – som valgte svaralternativene «Litt enig» og «Helt enig».

I krysstabuleringen mellom spørsmål 18 «Bibliotekarer som underviser, bør ha formell undervisningskompetanse» og spørsmål 6 «Hvor mange timer i måneden underviser du?» følger kategoriene «Jeg underviser ikke», «1-5 timer» og «6-10 timer» den samme tendensen som krysstabuleringene, nemlig at flertallet i kategoriene valgte svaralternativet «Litt enig» når det gjaldt denne påstanden. Unntakene var de respondentene som underviste «11-15 timer» (44,4%) og «16+ timer» (50%) i måneden, som i hovedsak hadde valgt svaralternativet «Helt enig».

Den siste krysstabuleringen med spørsmål 18 «Bibliotekarer som underviser, bør ha formell undervisningskompetanse» var med spørsmål 7 «Har du utdanning innen pedagogikk?». Her valgte 58,3 prosent av de som hadde pedagogikk som del av bibliotekarutdanningen, og 48 prosent av de som ikke hadde pedagogikkutdanning svaralternativet «Litt enig». Flertallet (50%) av de som hadde pedagogikk som tilleggsutdanning til bibliotekarutdanningen, var «Helt enig» i påstanden «Bibliotekarer som underviser, bør ha formell undervisningskompetanse».

Mer om spørsmål 19 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene undervisningsrelaterte kurs»

Etter å ha krysstabulert spørsmål 19 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene undervisningsrelaterte kurs» med spørsmål 1 «Hva slags bibliotek jobber du på?», er det en rekke ting kan bemerkes.

Tabell 12 Krysstabulering av spørsmål 19 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene undervisningsrelaterte kurs» og spørsmål 1 «Hva slags bibliotek jobber du på?»

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Universitet <i>n</i> =51	0%	0%	3,9%	33,3%	62,7%
Høgskole <i>n</i> =40	2,5%	2,5%	5%	42,5%	47,5%
Vitenskapelig høgskole <i>n</i> =10	0%	0%	10%	40%	50%
Forskningsinstitutt <i>n</i> =3	0%	0%	0%	100%	0%

I Tabell 12 kan vi se at flertallet av respondentene som jobber på universitet (62,7%), høgskole (47,5%) og vitenskapelig høgskole (50%) «Helt enig» i påstanden.

En krysstabulering mellom spørsmål 19 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene undervisningsrelaterte kurs» og spørsmål 2 «Hvor mange ansatte har ditt bibliotek?» viser at kun ansatte på biblioteker med 1-5 ansatte oppgir at de er «Helt uenig» (3,7%) og «Litt uenig» (3,7%) i påstanden. De største prosentfordelingene er, for alle kategorier, fordelt på de to siste svaralternativene – «Litt enig» og «Helt enig». Dette gjenspeiler resultatene fra hele populasjonen samlet.

4.2.5 Spørsmål 24 «Dagens bachelorutdanning i bibliotek- og informasjonsvitenskap ved HiOA gir for dårlig grunnlag til å kunne undervise»

Ingen av respondentene sa seg «Helt uenig» eller «Litt uenig» i påstanden «Dagens bachelorutdanning i bibliotek- og informasjonsvitenskap ved HiOA gir for dårlig grunnlag til å kunne undervise» (spørsmål 24). Den største andelen av respondentene (61,5%) sa seg imidlertid «Hverken enig, eller uenig» i påstanden, mens 21,2 prosent sa seg «Litt enig» og 17,3 prosent sa seg «Helt enig». I alle krysstabuleringene med spørsmål 24 fikk svaralternativet «Hverken enig, eller uenig» flertall av svarene.

Den kanskje mest relevante krysstabuleringen for påstanden «Dagens bachelorutdanning i bibliotek- og informasjonsvitenskap ved HiOA gir for dårlig grunnlag til å kunne undervise» (spørsmål 24) var med spørsmål 7 «Har du utdanning innen pedagogikk?».

Tabell 13 Krysstabulering av spørsmål 24 «Dagens bachelorutdanning i bibliotek- og informasjonsvitenskap ved HiOA gir for dårlig grunnlag til å kunne undervise» og spørsmål 7 «Har du utdanning innen pedagogikk?»

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Ja, som del av bibliotekarutdanningen $n=24$	0%	0%	37,5%	41,7%	20,8%
Ja, i tillegg til bibliotekarutdanningen $n=30$	0%	0%	56,7%	20%	23,3%
Nei $n=50$	0%	0%	76%	12%	12%

Tabell 13 viser at flertallet av de som svarte «Ja, som del av bibliotekarutdanningen» er «Litt enig» (41,7%) i påstanden, etterfulgt av «Hverken enig, eller uenig» (37,5%). Andelen som sa seg «Helt enig» i påstanden var 20,8 prosent.

Både de som har pedagogikk som tilleggsutdanning, og de som ikke har slik utdanning overhode valgte i flertall svaralternativet «Hverken enig, eller uenig», henholdsvis for 56,7 prosent og 76 prosent av respondentene. De som hadde pedagogikk som tilleggsutdanning var deretter «Helt enig» (23,3%) og «Litt enig» (20%) i påstanden. De som svarte «Nei» hadde lik prosentandel – 12 prosent – på begge svaralternativene.

4.3 Informasjonskompetanse

Spørreskjemaets siste kategori omhandlet bibliotekarenes undervisning og veiledning i forbindelse med opparbeidelse av informasjonskompetanse, både deres egen og andres.

4.3.1 Spørsmål 22 og 23 - Påstander

Tabell 14 gir en oversikt over svarene i spørsmål 22 og 23, som omhandler behovet for å tilby bibliotekarene kurs i, og kurs i undervisning av (opparbeidelse av) informasjonskompetanse.

Tabell 14 Spørsmål 22 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i informasjonskompetanse» og 23 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i undervisning av informasjonskompetanse»

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Spørsmål 22: Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i informasjonskompetanse.	2,9%	8,7%	19,2%	28,8%	40,4%
Spørsmål 23: Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i undervisning av informasjonskompetanse.	1%	5,8%	13,5%	37,5%	42,3%

Her kan vi se at over førti prosent av respondentene var «Helt enig» i at deres arbeidsplass burde bidra til å øke bibliotekarenes egen informasjonskompetanse (40,4%) og at de burde få økt kompetanse i å undervisning av dette (42,3%). Det er også verdt å merke seg at mellom 10 og 20 prosent var «hverken enig, eller uenig» i disse påstandene.

Mer om spørsmål 22 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i informasjonskompetanse»

Det mest interessante funnet i krysstabuleringene med påstanden i spørsmål 22, er med spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?».

Tabell 15 Krysstabulering av spørsmål 22 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i informasjonskompetanse» og spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?»

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Universitet <i>n</i> =51	0%	5,9%	7,8%	35,3%	51%
Høgskole <i>n</i> =40	50%	15%	22,5%	22,5%	35%
Vitenskapelig høgskole <i>n</i> =10	10%	0%	50%	30%	10%
Forskningsinstitutt <i>n</i> =3	0%	0%	66,7%	0%	33,3%

I Tabell 15 kan vi se at flertallet av respondentene fra universiteter og høgskoler står i motpolene i skalaen, siden 51 prosent av de første er «Helt enig» og 50 prosent av de andre er «Helt uenig» i påstanden. For de andre to underpopulasjonene er svaralternativet «Hverken enig, eller uenig» mest valgt.

Mer om spørsmål 23 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i undervisning av informasjonskompetanse»

I nesten alle krysstabuleringene med påstanden i spørsmål 23 valgte flertallet mest svaralternativene «Helt enig», eller «Litt enig». Unntaket var krysstabuleringen med spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?».

Tabell 16 Krysstabulering av spørsmål 23 «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i undervisning av informasjonskompetanse» og spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?»

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Universitet $n=51$	0%	3,9%	7,8%	35,3%	52,9%
Høgskole $n=40$	2,5%	5%	10%	45%	37,5%
Vitenskapelig høgskole $n=10$	0%	20%	40%	30%	10%
Forskningsinstitutt $n=3$	0%	0%	66,7%	0%	33,3%

Tabell 16 viser at 52,9 prosent av de som jobber på universitet er «Helt enig» i påstanden, mens prosentandelen synker betraktelig for hvert trinn man går bakover i skalaen. For variabelen «Høgskole» ble svaralternativene «Litt enig» og «Helt enig» valgt av til sammen 82,5 prosent. Deretter var det også her et sprang ned til de lavere trinnene på skalaen, hvor for eksempel «Helt uenig» ble valgt av kun 2,5 prosent av respondentene.

5 Diskusjon

I denne undersøkelsen har jeg, utfra problemstillingen «I hvilken grad mener bibliotekarer i universitets- og høyskolebiblioteker at de har kompetanse til å undervise?», sett nærmere på bibliotekarers syn på deres egen undervisningskompetanse, hvordan de underviser og hvordan de underviser i opparbeidelse av informasjonskompetanse.

I det følgende vil jeg først oppsummere funnene fra min egen undersøkelse (5.1). Deretter vil jeg diskutere mine funn opp mot det som andre forskere har funnet før meg (5.2). Til slutt vil jeg konkludere og komme med eventuelle anbefalinger til fremtidige undersøkelser omkring samme tema (5.3).

5.1 Oppsummering av funnene

Undersøkelsens uavhengige variabler var bakgrunnsspørsmål om respondentenes arbeidsplass og arbeidsforhold, antall undervisende bibliotekarer, antall månedlige undervisningstimer og om respondentene hadde utdanning innen pedagogikk. Disse uavhengige variablene var med på å gi dypere forståelse for tendensene til svarene på de avhengige variablene, som var delt inn i tre kategorier: respondentenes undervisningskompetanse og hvordan den eventuelt kan styrkes (5.1.1), respondentenes undervisning (5.1.2), og om hva som vektlegges når det gjelder informasjonskompetanse (5.1.3).

5.1.1 Respondentenes undervisningskompetanse og styrking av denne

Den første gjennomgående trenden var at respondentene ønsker «i stor grad» mer kompetanse innen praktisk undervisning (32,7%), utarbeiding av undervisningsmateriale (38,5%), utforming av læringsaktiviteter (42,3%) og E-læringsaktiviteter, som f. eks. MOOC (38,5%). I tillegg er det «I noen grad» ønske om å bedre sin kompetanse innen undervisning/veiledning i forbindelse med opparbeidelse av informasjonskompetanse (28,8%) og En-til-en veiledning (29,8%) (spørsmål 10).

Det viste seg at hverken arbeidsplassen eller fagutdanning hadde innvirkning på om respondentene syntes de hadde muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse (spørsmål 9). Det som kan se ut til å ha en positiv virkning, er erfaring, det vil si at de underviser og deretter antall undervisningstimer. Det viste seg også å være viktig at de hadde en pedagogisk utdanning i tillegg til bibliotekarutdanningen.

Hva gjør så bibliotekarene for å styrke sin undervisningskompetanse? I svarene og i krysstabuleringene for hva respondentene selv gjør for å styrke sin undervisningskompetanse (spørsmål 8), var det først og fremst «Learning by doing», deretter av «Observerer kollegaer»

og «Leser relevant faglitteratur» som dominerte. Her hadde arbeidsplassen bare delvis, eller ingen innvirkning.

Til denne delen var det knyttet fem påstander. Her svarte flertallet av respondentene var «Litt enig» (46,2%) i påstanden «Bibliotekarere som underviser, bør ha formell undervisningskompetanse» (spørsmål 18), med følgende unntak:

- de som jobbet på bibliotek med 16-20 ansatte (spørsmål 2), hvor flertallet (37,5%) hadde valgt svaralternativet «Helt enig»
- jo mer (bibliotekar)utdanning respondentene har (spørsmål 3), jo mer enig er de i påstanden
- de respondentene som underviste «11-15 timer» (44,4%) og «16+ timer» (50%) i måneden, som i hovedsak hadde valgt svaralternativet «Helt enig» (spørsmål 6)
- de som hadde pedagogikk som tilleggstudning til bibliotekarutdanningen (spørsmål 7), som var «Helt enig» i påstanden

Med hensyn til arbeidsplassens rolle i kompetanseutviklingen, sa flertallet av respondentene seg «Helt enig» (53,8%) i at «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene undervisningsrelaterte kurs» (spørsmål 19). I krysstabuleringen med spørsmål 1 «Hva slags bibliotek jobber du på?» var respondentene på alle institusjoner, utenom forskningsinstitutt, «Helt enig» i denne påstanden. De andre krysstabuleringene ga ingen interessante resultater.

Videre valgte flertallet av respondentene (48,1%) svaralternativet «Litt enig» i påstanden «Den beste måten å forbedre din undervisningskompetanse, er gjennom erfaring» (spørsmål 21). Her følger flesteparten av krysstabuleringene den samme trenden, med unntak av krysstabuleringene med spørsmål 1 «Hva slags fagbibliotek jobber du på?» og spørsmål 6 «Hvor mange timer i måneden underviser du?». Unntaket er respondentene som jobber på forskningsinstitutt. I krysstabuleringen med spørsmål 1 har de enstemmig valgt svaralternativet «Hverken enig, eller uenig» (100%).

Den siste påstanden, «Dagens bachelorutdanning i bibliotek- og informasjonsvitenskap ved HiOA gir for dårlig grunnlag til å kunne undervise» (spørsmål 24), var flertallet (61,5%) «Hverken enig, eller uenig» i. Dette svaralternativet fikk også flertall av svarene i alle krysstabuleringene. Dette motsier til en viss grad svarene i spørsmål 19, hvor flertallet mener at «Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene undervisningsrelaterte kurs». En sannsynlig tolkning er her at respondentene skiller klart mellom grunnutdanning og etterutdanning, og at det er etterutdanning de først og fremst føler behov for.

5.1.2 Informasjonskompetanse

Spørreskjemaets siste kategori omhandlet bibliotekarenes undervisning og veiledning i forbindelse med opparbeidelse av informasjonskompetanse, både deres egen og andres.

De siste spørsmålene i denne delen var formulert som påstander. Her kom det for eksempel frem at over førti prosent av respondentene var «Helt enig» i at deres arbeidsplass burde bidra til å øke bibliotekarenes egen informasjonskompetanse (40,4%) og at de burde få økt kompetanse i å undervisning av dette (42,3%). Arbeidsplassen ser ut til å ha innvirkning på svarene til begge påstandene, siden det er vesentlige forskjeller mellom svarene til de som jobber på universiteter, og de som jobber på høyskoler. Den gjennomgående trenden er allikevel at de ansatte mener at arbeidsplassen bør ta et ansvar for dette området.

5.2 Pedagogikk i et bibliotekfaglig perspektiv

Som nevnt i litteraturgjennomgangen har det ikke blitt gjort (mange) tilsvarende undersøkelser i Norge. Det fins imidlertid en del utenlandske undersøkelser, som er nevnt i litteraturgjennomgangen, som lagt på vei gjenspeiler mine funn.

Bewick og Corral (2010) fant for eksempel at den fremherskende tilnærmingen for kompetanseheving var å lære i jobbsammenheng ved hjelp av prøving og feiling. I min undersøkelse ble kalt «Learning by doing», og 83,7% av mine respondenter oppga at de gjorde dette.

I deres undersøkelse ble det også metodene observasjon av kolleger, egen utforsking, konferansedeltagelse, «working parties», støttegrupper og – komiteer brukt. I min undersøkelse ble observasjon av kollegaer brukt av 62,5 prosent, mens lesing av relevant faglitteratur og vitenskapelig litteratur, en metode brukt av henholdsvis 52,9 prosent og 41,3 prosent av mitt utvalg, noe som kan rubriseres under det Bewick og Corral kaller «egen utforsking».

Videre spurte de respondentene sine om å identifisere hvilke to kunnskapsområder som var viktigst for såkalte «subject librarians». De kunnskapsområdene som ble mest valgt, var «Delivering teaching sessions», «Information literacy», «Writing support materials», «One-to-one coaching», «Designing learning activities» og «Teaching and learning theories» (Bewick & Corral, 2010, s. 104). I min undersøkelse ble alternativene praktisk undervisning, informasjonskompetanse, en-til-en-veiledning, utarbeide undervisningsmateriale, utforme læringsaktiviteter, i tillegg til noen andre, målt ved hjelp av likert-skaler i forbindelse med ønske om kompetanseheving. Av disse alternativene ville respondentene i min undersøkelse «i

stor grad» og «i veldig stor grad» bedre sin kompetanse praktisk undervisning (40,9%), utarbeiding av undervisningsmateriale (49,1%) utforming av læringsaktiviteter (58,6%).

Et annet spørsmål som er tatt med i både deres og min undersøkelse, er om de hadde nok muligheter til å utvikle kunnskap om undervisning og læring. Her svarte flertallet hos Bewick & Corrall «Ja» (54,9%), selv om en stor del av utvalget fordelte seg på svarene «Nei» (20,7%), «Kanskje» (8,5%) og «Vet ikke» (2,4%). Proporsjonaliteten av svarene stemmer med mitt utvalg, selv om prosentandelene i min undersøkelse er noe større i noen tilfeller. I min undersøkelse svarte flertallet «Ja» (43,3%), mens 30,8 prosent svarte «Nei», 14,4 prosent svarte «Kanskje» og 11,5 prosent svarte «Vet ikke».

Westbrook og Fabian (2010) har et spørsmål om hvor bibliotekarene mente de skulle ha lært 41 jobbrelevante ferdigheter. Hovedvekten av deres respondenter mente at dette enten bibliotekarutdanningen, eller i jobbsammenheng. Dette stemmer også overens med det Sproles et al. (2008, s. 195) har funnet, det vil si at kunnskapshullet burde i så fall bli tettet gjennom bibliotekarutdanningen, og gjennom etterutdanning og kompetanseheving. Videre mente respondentene til Westbrook og Fabian (2010) at bibliotekarutdanningen burde stå for to tredjedeler av ferdighetene, mens de i realiteten ble opparbeidet i jobbsammenheng, eller etter selvstudier.

I min undersøkelse gir ikke respondentene et klart svar på om de mener bibliotekarutdanningen gir et godt nok pedagogisk grunnlag til å kunne undervise, siden flertallet her valgte svaralternativet «Hverken enig, eller uenig».

5.2.1 Funnenes validitet

En viktig problemstilling når det gjelder denne undersøkelsen, er om informasjonen er pålitelig, og i hvor stor grad den er generaliserbar. Et viktig argument er at mine funn gjenspeiles i andre undersøkelser, som vi kan se i delkapittel 5.2.

Min undersøkelse har 104 respondenter fra et større antall forskningsbibliotekarer. Hvis vi går ut fra tallene fra 2015, på 1157 bibliotekansatte, er mitt utvalg på ca. 9 prosent av disse. Dette er begrenset utvalg, så det er viktig å være forsiktig med generaliseringer. Men siden at mine funn gjenspeiles i spesielt Bewick og Corrall (2010) sin undersøkelse, vil jeg påstå at min undersøkelse i det minste kan gi en nyttig pekepinn om norske forskningsbibliotekarenes kurs- og kompetansebehov.

5.3 Konklusjon

Utdanningsinstitusjonene bør bli langt mer bevisst på at bibliotekarene får en klarere undervisningskompetanse.

5.3.1 Undersøkelsen som behovsanalyse

Som nevnt i innledningen kan deler av denne undersøkelsen også regnes som en behovsanalyse, en systematisk undersøkelse av kompetansebehov, det vil si hvilke kunnskaper og ferdigheter forskningsbibliotekarene opplever at trenger. Det kan også gi innspill med hensyn til bibliotekarutdanningen, for eksempel om den pedagogiske delen bør styrkes, selv om jeg igjen poengterer at dette er basert på et lite utvalg respondenter.

I det følgende vil jeg derfor kort og punktvis oppsummere hva denne undersøkelsen om bibliotekarene på utdannings- og forskningsinstitusjoners behov for etterutdanning og om innholdet i dagens bibliotekarutdanning. Den viser at er behov for:

- 1) Mer formell, pedagogisk utdanning
- 2) Mer praktisk erfaring («Learning by doing»)
- 3) Mer kompetanse innen praktisk undervisning
- 4) Mer kompetanse til å utarbeide undervisningsmateriale
- 5) Mer kompetanse til å uforme læringsaktiviteter
- 6) Mer kompetanse om e-læringsaktiviteter, som f. eks. MOOC
- 7) Mer kompetanse innen undervisning/veiledning i forbindelse med opparbeidelse av informasjonskompetanse
- 8) Mer kompetanse innen en-til-en veiledning

For å si litt mer om punkt 1, ble denne målt ved hjelp av påstanden «Dagens bachelorutdanning i bibliotek- og informasjonsvitenskap ved HiOA gir for dårlig grunnlag til å kunne undervise». Dette var flertallet «Hverken enig, eller uenig» i. Men i den nærmere analysen kan en del av de negative korrelasjonene (se Tabell 10 og 11) indikere at de bibliotekarene med forholdsvis lite undervisningspraksis og –timetall føler dette behovet sterkest. Dette er begrunnelsen for å ha dette punktet med i listen.

Videre mener flertallet av respondentene at arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene undervisningsrelaterte kurs, slik som flesteparten av punktene over. Dette gjelder både for kurs som kan bidra til å øke bibliotekarenes egen informasjonskompetanse og

for kurs som bidrar til økt kompetanse i å undervisning av dette, selv om denne kompetansen også kan opparbeides gjennom erfaring.

De er imidlertid «Hverken enig, eller uenig» i at det er bedre å lære av kolleger, enn å gå på kurs for å få undervisningskompetanse. Det er dessuten ganske stor interesse for å innføre norske retningslinjer innen informasjonskompetanse ved høyere utdanningsbiblioteker, slik de i dag har det for skolebiblioteker.

5.3.2 Videre forskning

For å få en bedre forståelse av universitets- og høyskolebibliotekarenes reelle behov, ville det vært nyttig å utføre en landsdekkende, kvantitativ undersøkelse med et representativt utvalg av respondenter. En slik undersøkelse ville enten gått ut til alle bibliotekarene ved utdannings- og forskningsinstitusjonene, eller blitt basert på et representativt utvalg bibliotekarere og eventuelt fagreferenter.

For at resultatene skal få sterkere validitet, burde den kvantitative spørreundersøkelsen, etter min mening, suppleres med kvalitative intervjuer og observasjoner av undervisnings- og veiledningssituasjoner.

5.3.3 Avslutning

Avslutningsvis vil jeg igjen poengtere at dagens bibliotekarere, og deriblant mine respondenter, arbeider i en universitets- og høyskolesektor som for tiden er i sterk utvikling, på grunn av nasjonale kvalitetskrav og vurderinger, internasjonal konkurranse og presset fra internasjonale rangeringer, som igjen skaper et enormt press for å styrke forskning og undervisning. Dette har konsekvenser for bibliotekarenes arbeid, og det var bakgrunnen for min undersøkelse/bacheloroppgave, som ble skrevet på grunnlag av problemstillingen «I hvilken grad mener bibliotekarere i universitets- og høyskolebiblioteker at de har kompetanse til å undervise?».

Som jeg har vist, trenger bibliotekarene å utvikle og forbedre sin undervisningskompetanse. Derfor, skal våre utdannings- og forskningsinstitusjoner lykkes i arbeidet med å styrke forskning og undervisning, må de ikke glemme at bibliotekarere er helt uunnværlig bidragsytere. Dette krever at biblioteker og utdanningsinstitusjoner har et kritisk og konstruktivt blikk på bibliotekarenes utdanning og kompetanseutvikling. Dette mener og håper jeg at min undersøkelse, som så vidt jeg vet er det første av sitt slag i Norge, har bidratt til.

Bibliografi

- Aldridge, E. R. (2012). What they didn't tell me in library school is that my colleagues would be my biggest asset. *Reference & User Services Quarterly*, 52(1), 28-29.
- Ary, D., Jacobs, L. C. & Sorensen, C. (2010). *Introduction to research in education* (8. utg.). Belmont, Calif: Wadsworth Cengage Learning.
- Ary, D., Walker, D. A. & Jacobs, L. C. (2014). *Introduction to research in education* (9. utg.). Belmont, Calif.: Wadsworth Cengage Learning.
- Badke, W. (2011). Multicultural Infolit. *Online*, 35(1), 51-53.
- Bewick, L. & Corral, S. (2010). Developing librarians as teachers: A study of their pedagogical knowledge. *Journal of Librarianship and Information Science*, 42(2), 27-110.
- Egeland, L. (2015). Meningen med livet for fagbibliotekene. Hentet 11. mai 2017 fra <http://www.bokogbibliotek.no/meningen-med-livet-for-fagbibliotekene>
- Elmborg, J. (2012). Critical Information Literacy: Definitions and Challenges. I C. Wetzel Wilkinson & C. Bruch (Red.), *Transforming Information Literacy Programs: Intersecting Frontiers of Self, Library Culture, and Campus Community* (s. 75-95). Chicago: Association of College and Research Libraries.
- Filstad, C. (2014). Learning and knowledge as interrelations between CoPs and NoPs. *The Learning Organization*, 21(2), 70-82. doi: doi:10.1108/TLO-11-2012-0077
- Gullbekk, E., Bøyum, I. & Byström, K. (2015). *Interdisciplinarity and information literacy: Librarians' competencies in emerging settings of higher education*. Paper presentert på: ASIST. St. Louis, MO, USA.
- Hansson, B. (2009). Hanledning. Ett biblioteksperspektiv. I B. Hansson & A. Lyngfelt (Red.), *Pedagogiskt arbete i teori och praktik: om bibliotekens roll för studenters och doktoranders lärande* (s. 155-176). Lund: BTJ.
- Horntvedt, M.-E. T., Norsteien, A. & Holmen, N. T. (2013). Satser på kunnskapshåndtering. *Tidsskriftet sykepleien*, 101(10), 60-62.
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg.). Oslo: Abstrakt.
- Kuhlthau, C. C., Maniotes, L. K. & Caspari, A. K. (2015). *Guided Inquiry: Learning in the 21st Century* (2. utg.). Santa Barbara, CA: Libraries Unlimited.
- Limberg, L. (1998). *Att söka information för att lära : en studie av samspel mellan informationssökning och lärande* (nr 16). VALFRID, Göteborg

- Lloyd, A. (2010). *Information literacy landscapes : information literacy in education, workplace and everyday contexts* (Chandos information professional series). Oxford: Chandos Publ.
- McLellan, J. A. & Dewey, J. (1889). *Applied psychology. An introduction to the principles and practice of education*. Chicago: Educational publishing company.
- Mouraby, C. (2005). Apprendre à transmettre - Un nouvel élément de l'identité du bibliothécaire? *BBF*, 50(6), 80-89.
- Nierenberg, E. & Fjeldbu, Ø. G. (2015). How much do first-year undergraduate students in Norway know about information literacy? *Journal of Information Literacy*, 9(1), 15-33. doi: <http://doi.dx.org/10.11645/9.1.1983>
- Piloiu, R. G. (2016). Rethinking the concept of “information literacy”: a German perspective. *Journal of Information Literacy*, 10(2), 78-93. doi: <http://dx.doi.org/10.11645/10.2.2126>
- Rafste, E. T. (2008). Informasjonskompetanse – elevaktivitet og undersøkende arbeidsmetoder. I T. Hoel, E. T. Rafste & T. P. Sætre (Red.), *Opplevelse, oppdagelse, opplysning: Fagbok om skolebibliotek* (s. 120-132). Oslo: Biblioteksentralen.
- Rasch, B. & Trondsen, U. (1999). *Informasjonskompetanse : brukerundervisning i universitets- og høyskolebibliotek* (Skrifter fra RBT/Riksbibliotekstjenesten (trykt utg.), Bind nr 107). Oslo: Riksbibliotekstjenesten.
- Sproles, C., Johnson, A. M. & Farison, L. (2008). What the Teachers Are Teaching: How MLIS Programs Are Preparing Academic Librarians for Instructional Roles. *Journal of Education for Library and Information Science*, 49(3), 195-209.
- Statistisk sentralbyrå. (2017). Statistikkbanken - Fag og forskningsbibliotek. Hentet 11. mai 2017 fra <https://www.ssb.no/statistikkbanken/selectout/pivot.asp?checked=true>
- Sundin, O. (2006). Informasjonskompetence, ikt og bibliotekarernes profesjonelle ekspertise. I T. Schreiber & H. Elbeshausen (Red.), *Bibliotekarerne: en profesjon i et felt af viden, kommunikation og teknologi* (s. 77-96). Fredriksberg: Samfundslitteratur.
- Tjeldvoll, A. (2013). Pedagogikk. Hentet 3. april 2017 fra <https://snl.no/pedagogikk>
- Torras i Calvo, M.-C. & Sætre, T. P. (2009). *Information literacy education : a process approach : professionalising the pedagogical role of academic libraries* (Chandos information professional series). Oxford: Chandos.

- Universitets- og høskolerådet. (2015). *Bibliotek i universitets- og høskolesektoren - utvikling, roller og oppgaver 1. november 2015- - Rapport til Kunnskapsdepartementet*. Hentet fra http://www.uhr.no/documents/UHRBKDstrategi_endelig_versjon.pdf
- Vik-Haugen, L. (2014). Hva lærer de? - Om høskolebibliotekets bidrag til studenters informasjonskompetanse og kildebruk. *Biblioteca Nova*(2), 48-55.
- Walter, S. (2008). Librarians as Teachers: A Qualitative Inquiry into Professional Identity. *College & Research Libraries*, 69(1), 51-71.
- Wenger, E. (1998). *Communities of practice : learning, meaning, and identity* (Learning in doing: social, cognitive, and computational perspectives). Cambridge: Cambridge University Press.
- Westbrook, T. & Fabian, S. (2010). Proficiencies for Instruction Librarians: Is There Still a Disconnect Between Professional Education and Professional Responsibilities? *College & Research Libraries*, 71(6), 569-590.

Vedlegg 1 Spørreskjema

Undervisning ved uh-biblioteker

Spørreskjema om undervisning ved uh-biblioteker

Jeg heter Anne-Inger Hellekjær. Dette elektroniske skjemaet, som tar 5-10 minutter å fylle ut, legger grunnlaget for bacheloroppgaven min om undervisningen til bibliotekarer ved universitets- og høyskolebiblioteker.

Noen få frivillige kan bli spurt om å delta i oppfølgende intervjuer.

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt, og kun jeg og min veileder vil ha tilgang til dataene. I oppgaven vil respondentene anonymiseres.

Dersom du har spørsmål til studien, ta kontakt med meg, Anne-Inger Hellekjær, på s195161@stud.hioa.no, eller min veileder Idunn Bøyum på Idunn.Boyum@hioa.no.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Spørsmål om deg og din arbeidsplass

1 - Hva slags fagbibliotek jobber du på?   Universitet   Høgskole   Vitenskapelig høgskole   Forskningsinstitutt

2 - Hvor mange ansatte har ditt bibliotek? *

Her ønsker jeg antall ansatte på din filial, hvis institusjonen din har flere biblioteker. Hvis du ikke vet nøyaktig antall, oppgi det du tror.

1-5   6-10   11-15   16-20   21-

	Bibliotekar - bachelornivå	Bibliotekar - masternivå	Bibliotekarutdanning, med tilleggsutdanning innen et annet fagområde	Annen utdanning, ikke biblioteksfaglig
3 - Hva er din fagutdanning?*	☐	☐	☐	☐

4 - Hvor mange av de ansatte ved ditt bibliotek, har undervisning som del av arbeidsoppgavene? *

Her ønsker jeg antall ansatte på din filial, hvis institusjonen din har flere biblioteker. Hvis du ikke vet nøyaktig antall, oppgi det du tror.

1-2   3-4   5-6   7-8   9-10

5 - Hva er din stillingsprosent? *

0-50   51-100

6 - Hvor mange timer i måneden underviser du? *

Her inkluderes både formell undervisning i klasserom og veiledning i biblioteket.

Jeg underviser ikke   1-5   6-10   11-15   16+

7 - Har du utdanning innen pedagogikk? *

Praktisk pedagogisk utdanning, høgskole-/universitetspedagogikk o.l.

- Ja, som del av bibliotekarutdanningen, gjennom fag som Bibliotek og læring, e.l.
 Ja, i tillegg til bibliotekarutdanningen
 Nei

8 - Gjør du noe selv for å styrke din undervisningskompetanse? *

Flere valg mulige

- Leser relevant faglitteratur   Leser relevant vitenskapelig litteratur   Observerer kollegaer
 "Learning by doing"   Annet   Ikke relevant

9 - Synes du at du har hatt nok muligheter til å utvikle egen undervisningskompetanse? *

- Ja   Nei   Kanskje   Vet ikke

10 - Hva ønsker du å ha bedre kompetanse innen?

	I liten grad	I noen grad	Hverken/eller	I stor grad	I veldig stor grad
Praktisk undervisning *	☐	☐	☐	☐	☐
Informasjonskompetanse *	☐	☐	☐	☐	☐
En-til-en veiledning *	☐	☐	☐	☐	☐
Utarbeide undervisningsmateriale *	☐	☐	☐	☐	☐
Utforme læringsaktiviteter *	☐	☐	☐	☐	☐
Undervisnings- og læringsteorier *	☐	☐	☐	☐	☐
E-læringsaktiviteter, som f. eks. MOOC *	☐	☐	☐	☐	☐

11 - Hvem underviser du?

	I liten grad	I noen grad	Hverken/eller	I stor grad	I veldig stor grad
Studenter *	☐	☐	☐	☐	☐
Vitenskapelig ansatte *	☐	☐	☐	☐	☐
Administrativt personale *	☐	☐	☐	☐	☐
Andre *	☐	☐	☐	☐	☐

12 - Hvilken gruppe underviser du mest? *

- Studenter   Vitenskapelig ansatte   Administrativt personale   Andre

13 - Hvis du underviser studenter, på hvilket nivå er de?

	I liten grad	I noen grad	Hverken/eller	I stor grad	I veldig stor grad
Bachelor *	☐	☐	☐	☐	☐
Master *	☐	☐	☐	☐	☐
PhD *	☐	☐	☐	☐	☐
Etter-/videreutdanning *	☐	☐	☐	☐	☐

14 - Underviser du for studenter*

- innen ett spesifikt fagområde?
 i tverrfaglige grupper?

15 - Underviser du for ansatte*

- innen ett spesifikt fagområde?
 i tverrfaglige grupper?

16 - Hva underviser du i?

	I liten grad	I noen grad	Hverken/eller	I stor grad	I veldig stor grad
Referansestiler *	☐	☐	☐	☐	☐
Referansehåndteringsverktøy (EndNote, Zotero o.l.) *	☐	☐	☐	☐	☐
Informasjonssøk *	☐	☐	☐	☐	☐
Utforming av informasjonsbehov og søkestrategier relatert til dette *	☐	☐	☐	☐	☐
Annet*	☐	☐	☐	☐	☐

17 - Hvilke kilder bruker du når du underviser i informasjonssøk?

	I liten grad	I noen grad	Hverken/eller	I stor grad	I veldig stor grad
Bibliotek katalogen *	☐	☐	☐	☐	☐
Databaser *	☐	☐	☐	☐	☐
Publiseringskanaler *	☐	☐	☐	☐	☐
Kilder som omhandler etiske problemstillinger *	☐	☐	☐	☐	☐
Annet *	☐	☐	☐	☐	☐

Påstander

I det følgende ønsker jeg å finne ut i hvilken grad du er enig, eller uenig i følgende:

18 - Bibliotekarer som underviser, bør ha formell undervisningskompetanse. *

- 1 - Helt uenig enig   2 - Litt uenig   3 - Hverken enig, eller uenig   4 - Litt enig   5 - Helt enig

19 - Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene undervisningsrelaterte kurs. *

- 1 - Helt uenig enig   2 - Litt uenig   3 - Hverken enig, eller uenig   4 - Litt enig   5 - Helt enig

20 - Det er bedre å lære av kolleger, enn å gå på kurs for å få undervisningskompetanse. *

- 1 - Helt uenig enig   2 - Litt uenig   3 - Hverken enig, eller uenig   4 - Litt enig   5 - Helt enig

21 - Den beste måten å forbedre din undervisningskompetanse, er gjennom erfaring. *

- 1 - Helt uenig enig   2 - Litt uenig   3 - Hverken enig, eller uenig   4 - Litt enig   5 - Helt enig

22 - Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i informasjonskompetanse. *

- 1 - Helt uenig enig   2 - Litt uenig   3 - Hverken enig, eller uenig   4 - Litt enig   5 - Helt enig

23 - Arbeidsplassen bør kunne tilby bibliotekarene kurs i undervisning av informasjonskompetanse. *

- 1 - Helt uenig enig   2 - Litt uenig   3 - Hverken enig, eller uenig   4 - Litt enig   5 - Helt enig

24 - Dagens bachelorutdanning i bibliotek- og informasjonsvitenskap ved HiOA gir for dårlig grunnlag til å kunne undervise. *

- 1 - Helt uenig enig   2 - Litt uenig   3 - Hverken enig, eller uenig   4 - Litt enig   5 - Helt enig

25 - Vi trenger norske retningslinjer for undervisning i informasjonskompetanse på universitets- og høgskolenivå. *

- 1 - Helt uenig enig   2 - Litt uenig   3 - Hverken enig, eller uenig   4 - Litt enig   5 - Helt enig

26 - Vi trenger formelle kurs og sertifisering i oppnådd informasjonskompetanse for studenter ved høgskoler og universiteter. *

- 1 - Helt uenig enig   2 - Litt uenig   3 - Hverken enig, eller uenig   4 - Litt enig   5 - Helt enig

27 - De norske høyere utdanningsinstitusjonene bør innføre egne studiepoenggivende kurs som bidrar til å utvikle informasjonskompetanse, i stedet for å ha dem integrert i andre fag. *

- 1 - Helt uenig   2 - Litt uenig   3 - Hverken enig, eller uenig   4 - Litt enig   5 - Helt enig

Hvis du kunne tenke deg å delta i et oppfølgende intervju, vennligst legg inn e-postadresse:

Vedlegg 2 Tabeller

Del 1: Bakgrunnsspørsmål

Spørsmål 5: Hva er din stillingsprosent?

Svar	Antall	Prosent
0-50	2	1,9 %
51-100	102	98,1 %

Spørsmål 7: Har du utdanning innen pedagogikk?

	Ja	Nei	Kanskje	Vet ikke
Ja, som del av bibliotekarutdanningen <i>n=24</i>	16,7%	45,8%	16,7%	20,8%
Ja, i tillegg til bibliotekarutdanningen <i>n=30</i>	66,7%	16,7%	16,7%	0%
Nei <i>n=50</i>	42%	32%	12%	14%

Del 2: Styrking av undervisningskompetanse

Spørsmål 8 + spørsmål 3

	Leser relevant faglitteratur	Leser relevant vitenskapelig litteratur	Observerer kolleger	«Learning by doing»	Annet	Ikke relevant
Bibliotekarutdanning – bachelornivå <i>n=31</i>	51,6%	16,1%	64,5%	80,6%	22,6%	3,2%
Bibliotekarutdanning – masternivå <i>n=23</i>	60,9%	47,8%	60,9%	73,9%	4,3%	13%
Bibliotekarutdanning med tilleggsutdanning <i>n=26</i>	50%	50%	69,2%	96,2%	26,9%	0%
Annen utdanning, ikke bibliotekfaglig <i>n=24</i>	50%	58,3%	54,2%	83,3%	25%	4,2%

Spørsmål 8 + spørsmål 6

	Leser relevant faglitteratur	Leser relevant vitenskapelig litteratur	Observerer kolleger	«Learning by doing»	Annet	Ikke relevant
Jeg underviser ikke <i>n=7</i>	0%	0%	14,3%	28,6%	14,3%	57,1%
1-5 <i>n=47</i>	51,1%	34%	72,3%	85,1%	23,4%	0%
6-10 <i>n=37</i>	73%	54,1%	59,5%	91,9%	13,5%	0%
11-15 <i>n=9</i>	44,4%	55,6%	77,8%	88,9%	33,3%	0%
16+ <i>n=4</i>	0%	50%	25%	75%	25%	25%

Spørsmål 8 + spørsmål 7

	Leser relevant faglitteratur	Leser relevant vitenskapelig litteratur	Observerer kolleger	«Learning by doing»	Annet	Ikke relevant
Ja, som del av bibliotekarutdanningen <i>n=24</i>	58,3 %	41,7%	79,2%	83,3%	20,8 %	4,2%
Ja, i tillegg til bibliotekarutdanningen <i>n=30</i>	60%	70%	56,7%	86,7%	30%	3,3%
Nei <i>n=50</i>	46%	24%	58%	82%	14%	6%

Spørsmål 9

Svar	Antall	Prosent
Ja	45	43,3 %
Nei	32	30,8 %
Kanskje	15	14,4 %
Vet ikke	12	11,5 %

Spørsmål 9 + spørsmål 2

	Ja	Nei	Kanskje	Vet ikke
1-5 ansatte <i>n=27</i>	25,9%	63%	3,7%	7,4%
6-10 ansatte <i>n=24</i>	45,8%	20,8%	25%	8,3%
11-15 ansatte <i>n=10</i>	50%	0%	10%	40%
16-20 ansatte <i>n=8</i>	25%	50%	25%	0%
21- ansatte <i>n=35</i>	57,1%	17,1%	14,3%	11,4%

Spørsmål 9 + spørsmål 3

	Ja	Nei	Kanskje	Vet ikke
Bibliotekarutdanning – bachelornivå <i>n=31</i>	35,5%	38,7%	16,1%	9,7%
Bibliotekarutdanning – masternivå <i>n=23</i>	30,4%	30,4%	21,7%	17,4%
Bibliotekarutdanning med tilleggsutdanning <i>n=26</i>	42,3%	34,6%	15,4%	7,7%
Annen utdanning, ikke bibliotekfaglig <i>n=24</i>	66,7%	16,7%	4,2%	12,5%

Spørsmål 9 + spørsmål 4

	Ja	Nei	Kanskje	Vet ikke
1-2 <i>n=22</i>	40,9%	54,5%	4,5%	0%
3-4 <i>n=28</i>	50%	25%	7,1%	17,9%
5-6 <i>n=18</i>	22,2%	50%	22,2%	5,6%
7-8 <i>n=14</i>	28,6%	7,1%	42,9%	21,4%
9-10 <i>n=22</i>	63,6%	13,6%	9,1%	13,6%

Spørsmål 9 + spørsmål 6

	Ja	Nei	Kanskje	Vet ikke
Jeg underviser ikke <i>n=7</i>	0%	28,6%	28,6%	42,9%
1-5 <i>n=47</i>	44,7%	36,2%	6,4%	12,8%
6-10 <i>n=37</i>	43,2%	32,4%	18,9%	5,4%
11-15 <i>n=9</i>	66,7%	0%	22,2%	11,1%
16+ <i>n=4</i>	50%	25%	25%	0%

Spørsmål 9 + spørsmål 7

	Ja	Nei	Kanskje	Vet ikke
Ja, som del av bibliotekarutdanningen <i>n=24</i>	16,7%	45,8%	16,7%	20,8%
Ja, i tillegg til bibliotekarutdanningen <i>n=30</i>	66,7%	16,7%	16,7%	0%
Nei <i>n=50</i>	42%	32%	12%	14%

Spørsmål 10

	I liten grad		I noen grad		Hverken/ eller		I stor grad		I veldig stor grad	
Praktisk undervisning	9	8,7%	33	31,7%	20	19,2%	34	32,7%	8	7,7%
Informasjonskompetanse	21	20,2%	30	28,8%	23	22,1%	24	23,1%	6	5,8%
En-til-en veiledning	22	21,2%	31	29,8%	22	21,2%	23	22,1%	6	5,8%
Utarbeide undervisningsmateriale	9	8,7%	22	21,2%	22	21,2%	40	38,5%	11	10,6%
Utforme læringsaktiviteter	5	4,8%	21	20,2%	17	16,3%	44	42,3%	17	16,3%
Undervisnings- og læringsteorier	22	21,2%	27	26%	27	26%	22	21,2%	6	5,8%
E-læringsaktiviteter, som f. eks. MOOC	14	13,5%	21	20,2%	18	17,3%	40	38,5%	11	10,6%

Spørsmål 18

Svar	Antall	Prosent
1 - Helt uenig	3	2,9 %
2 - Litt uenig	9	8,7 %
3 - Hverken enig, eller uenig	22	21,2 %
4 - Litt enig	48	46,2 %
5 - Helt enig	22	21,2 %

Spørsmål 18 + spørsmål 1

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Universitet <i>n=51</i>	3,9%	7,8%	19,6%	41,2%	27,5%
Høgskole <i>n=40</i>	0%	10%	20%	52,5%	17,5%
Vitenskapelig høgskole <i>n=10</i>	10%	0%	20%	60%	10%
Forskningsinstitutt <i>n=3</i>	0%	33,3%	66,7%	0%	0%

Spørsmål 18 + spørsmål 2

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
1-5 ansatte <i>n=27</i>	0%	11,1%	18,5%	51,9%	18,5%
6-10 ansatte <i>n=24</i>	8,3%	4,2%	29,2%	45,8%	12,5%
11-15 ansatte <i>n=10</i>	0%	10%	30%	40%	20%
16-20 ansatte <i>n=8</i>	0%	12,5%	25%	25%	37,5%
21- ansatte <i>n=35</i>	2,9%	8,6%	14,3%	48,6%	25,7%

Spørsmål 18 + spørsmål 3

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Bibliotekarutdanning – bachelornivå <i>n</i> =31	3,2%	0%	45,2%	38,7%	12,9%
Bibliotekarutdanning – masternivå <i>n</i> =23	0%	8,7%	4,3%	65,2%	21,7%
Bibliotekarutdanning med tilleggsutdanning <i>n</i> =26	3,8%	15,4%	11,5%	53,8%	15,4%
Annen utdanning, ikke bibliotekfaglig <i>n</i> =24	4,2%	12,5%	16,7%	29,2%	37,5%

Spørsmål 18 + spørsmål 4

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
1-2 <i>n</i> =22	0%	13,6%	27,3%	31,8%	27,3%
3-4 <i>n</i> =28	3,6%	3,6%	17,9%	57,1%	17,9%
5-6 <i>n</i> =18	5,6%	5,6%	22,2%	55,6%	11,1%
7-8 <i>n</i> =14	0%	21,4%	35,7%	42,9%	0%
9-10 <i>n</i> =22	4,5%	4,5%	9,1%	40,9%	40,9%

Spørsmål 18 + spørsmål 6

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Jeg underviser ikke <i>n</i> =7	0%	0%	28,6%	42,9%	28,6%
1-5 <i>n</i> =47	4,3%	8,5%	27,7%	51,1%	8,5%
6-10 <i>n</i> =37	0%	8,1%	13,5%	51,4%	27%
11-15 <i>n</i> =9	0%	22,2%	22,2%	11,1%	44,4%
16+ <i>n</i> =4	25%	0%	0%	25%	50%

Spørsmål 18 + spørsmål 7

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Ja, som del av bibliotekarutdanningen <i>n</i> =24	4,2%	0%	29,2%	58,3%	8,3%
Ja, i tillegg til bibliotekarutdanningen <i>n</i> =30	3,3%	10%	3,3%	33,3%	50%
Nei <i>n</i> =50	2%	12%	28%	48%	10%

Spørsmål 19

Svar	Antall	Prosent
1 - Helt uenig	1	1%
2 - Litt uenig	1	1%
3 - Hverken enig, eller uenig	5	4,8 %
4 - Litt enig	41	39,4 %
5 - Helt enig	56	53,8 %

Spørsmål 19 +2

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
1-5 ansatte <i>n</i> =27	3,7%	3,7%	7,4%	37%	48,1%
6-10 ansatte <i>n</i> =24	0%	0%	8,3%	45,8%	45,8%
11-15 ansatte <i>n</i> =10	0%	0%	10%	40%	50%
16-20 ansatte <i>n</i> =8	0%	0%	0%	37,5%	62,5%
21- ansatte <i>n</i> =35	0%	0%	0%	37,1%	62,9%

Spørsmål 19 +3

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Bibliotekarutdanning – bachelornivå <i>n</i> =31	0%	0%	6,5%	25,8%	67,7%
Bibliotekarutdanning – masternivå <i>n</i> =23	4,3%	0%	4,3%	52,2%	39,1%
Bibliotekarutdanning med tilleggsutdanning <i>n</i> =26	0%	3,8%	3,8%	34,6%	57,7%
Annen utdanning, ikke bibliotekfaglig <i>n</i> =24	0%	0%	4,2%	50%	45,8%

Spørsmål 19 +4

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
1-2 <i>n</i> =22	4,5%	4,5%	9,1%	45,5%	36,4%
3-4 <i>n</i> =28	0%	0%	3,6%	42,9%	53,6%
5-6 <i>n</i> =18	0%	0%	11,1%	38,9%	50%
7-8 <i>n</i> =14	0%	0%	0%	42,9%	57,1%
9-10 <i>n</i> =22	0%	0%	0%	27,3%	72,7%

Spørsmål 19 +6

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Jeg underviser ikke <i>n</i> =7	0%	0%	14,3%	42,9%	42,9%
1-5 <i>n</i> =47	2,1%	2,1%	8,5%	42,6%	44,7%
6-10 <i>n</i> =37	0%	0%	0%	35,1%	64,9%
11-15 <i>n</i> =9	0%	0%	0%	44,4%	55,6%
16+ <i>n</i> =4	0%	0%	0%	25%	75%

Spørsmål 19 +7

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Ja, som del av bibliotekarutdanningen <i>n</i> =24	0%	0%	8,3%	29,2%	62,5%
Ja, i tillegg til bibliotekarutdanningen <i>n</i> =30	0%	0%	3,3%	33,3%	63,3%
Nei <i>n</i> =50	2%	2%	4%	48%	44%

Spørsmål 20

Svar	Antall	Prosent
1 - Helt uenig	2	1,9 %
2 - Litt uenig	30	28,8 %
3 - Hverken enig, eller uenig	51	49 %
4 - Litt enig	20	19,2 %
5 - Helt enig	1	1%

Spørsmål 20 +1

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Universitet <i>n=51</i>	2%	21,6%	49%	27,5%	0%
Høgskole <i>n=40</i>	0%	45%	42,5%	10%	2,5%
Vitenskapelig høgskole <i>n=10</i>	0%	10%	70%	20%	0%
Forskningsinstitutt <i>n=3</i>	33,3%	0%	66,7%	0%	0%

Spørsmål 20 +2

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
1-5 ansatte <i>n=27</i>	3,7%	33,3%	48,1%	11,1%	3,7%
6-10 ansatte <i>n=24</i>	4,2%	33,3%	54,2%	8,3%	0%
11-15 ansatte <i>n=10</i>	0%	20%	60%	20%	0%
16-20 ansatte <i>n=8</i>	0%	25%	25%	50%	0%
21- ansatte <i>n=35</i>	0%	25,7%	48,6%	25,7%	0%

Spørsmål 20 +3

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Bibliotekarutdanning – bachelornivå <i>n=31</i>	3,2%	29%	51,6%	12,9%	3,2%
Bibliotekarutdanning – masternivå <i>n=23</i>	0%	39,1%	52,2%	8,7%	0%
Bibliotekarutdanning med tilleggsutdanning <i>n=26</i>	0%	34,6%	46,2%	19,2%	0%
Annen utdanning, ikke bibliotekfaglig <i>n=24</i>	4,2%	12,5%	45,8%	37,5%	0%

Spørsmål 20 +4

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
1-2 <i>n=22</i>	4,5%	36,4%	54,5%	0%	4,5%
3-4 <i>n=28</i>	3,6%	28,6%	39,3%	28,6%	0%
5-6 <i>n=18</i>	0%	27,8%	44,4%	27,8%	0%
7-8 <i>n=14</i>	0%	14,3%	78,6%	7,1%	0%
9-10 <i>n=22</i>	0%	31,8%	40,9%	27,3%	0%

Spørsmål 20 +6

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Jeg underviser ikke <i>n=7</i>	0%	14,3%	57,1%	28,6%	0%
1-5 <i>n=47</i>	4,3%	27,7%	44,7%	21,3%	2,1%
6-10 <i>n=37</i>	0%	35,1%	51,4%	13,5%	0%
11-15 <i>n=9</i>	0%	22,2%	66,7%	11,1%	0%
16+ <i>n=4</i>	0%	25%	25%	50%	0%

Spørsmål 20 +7

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Ja, som del av bibliotekarutdanningen <i>n=24</i>	4,2%	33,3%	45,8%	16,7%	0%
Ja, i tillegg til bibliotekarutdanningen <i>n=30</i>	0%	36,7%	46,7%	16,7%	0%
Nei <i>n=50</i>	2%	22%	52%	22%	2%

Spørsmål 21

Svar	Antall	Prosent
1 - Helt uenig	0	0%
2 - Litt uenig	11	10,6 %
3 - Hverken enig, eller uenig	19	18,3 %
4 - Litt enig	50	48,1 %
5 - Helt enig	24	23,1 %

Spørsmål 21 +1

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Universitet <i>n=51</i>	0%	3,9%	17,6%	56,9%	21,6%
Høgskole <i>n=40</i>	0%	20%	12,5%	42,5%	25%
Vitenskapelig høgskole <i>n=10</i>	0%	10%	20%	40%	30%
Forskningsinstitutt <i>n=3</i>	0%	0%	100%	0%	0%

Spørsmål 21 +2

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
1-5 ansatte <i>n=27</i>	0%	11,1%	33,3%	48,1%	7,4%
6-10 ansatte <i>n=24</i>	0%	20,8%	12,5%	37,5%	29,2%
11-15 ansatte <i>n=10</i>	0%	0%	20%	60%	20%
16-20 ansatte <i>n=8</i>	0%	12,5%	0%	62,5%	25%
21- ansatte <i>n=35</i>	0%	5,7%	14,3%	48,6%	31,4%

Spørsmål 21 +3

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Bibliotekarutdanning – bachelornivå <i>n=31</i>	0%	9,7%	19,4%	54,58%	16,1%
Bibliotekarutdanning – masternivå <i>n=23</i>	0%	17,4%	17,4%	47,8%	17,4%
Bibliotekarutdanning med tilleggsutdanning <i>n=26</i>	0%	15,4%	19,2%	34,6%	30,8%
Annen utdanning, ikke bibliotekfaglig <i>n=24</i>	0%	0%	16,7%	54,2%	29,2%

Spørsmål 21 +4

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
1-2 <i>n</i> =22	0%	4,5%	40,9%	45,5%	9,1%
3-4 <i>n</i> =28	0%	7,1%	17,9%	57,1%	17,9%
5-6 <i>n</i> =18	0%	27,8%	0%	44,4%	27,8%
7-8 <i>n</i> =14	0%	7,1%	14,3%	35,7%	42,9%
9-10 <i>n</i> =22	0%	9,1%	13,6%	50%	27,3%

Spørsmål 21 +6

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Jeg underviser ikke <i>n</i> =7	0%	0%	28,6%	42,9%	28,6%
1-5 <i>n</i> =47	0%	10,6%	17%	46,8%	25,5%
6-10 <i>n</i> =37	0%	10,8%	24,3%	48,6%	16,2%
11-15 <i>n</i> =9	0%	11,1%	0%	66,7%	22,2%
16+ <i>n</i> =4	0%	25%	0%	25%	50%

Spørsmål 21 +7

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Ja, som del av bibliotekarutdanningen <i>n</i> =24	0%	8,3%	16,7%	54,2%	20,8%
Ja, i tillegg til bibliotekarutdanningen <i>n</i> =30	0%	10%	13,3%	50%	26,7%
Nei <i>n</i> =50	0%	12%	22%	44%	22%

Spørsmål 24

Svar	Antall	Prosent
1 - Helt uenig	0	0%
2 - Litt uenig	0	0%
3 - Hverken enig, eller uenig	64	61,5 %
4 - Litt enig	22	21,2 %
5 - Helt enig	18	17,3 %

Spørsmål 24 +1

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Universitet <i>n</i> =51	0%	0%	72,5%	13,7%	13,7%
Høgskole <i>n</i> =40	0%	0%	47,5%	32,5%	20%
Vitenskapelig høgskole <i>n</i> =10	0%	0%	50%	20%	30%
Forskningsinstitutt <i>n</i> =3	0%	0%	100%	0%	0%

Spørsmål 24 +2

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
1-5 ansatte <i>n</i> =27	0%	0%	51,9%	25,9%	22,2%
6-10 ansatte <i>n</i> =24	0%	0%	54,2%	29,2%	16,7%
11-15 ansatte <i>n</i> =10	0%	0%	70%	20%	10%
16-20 ansatte <i>n</i> =8	0%	0%	50%	12,5%	37,5%
21- ansatte <i>n</i> =35	0%	0%	74,3%	14,3%	11,4%

Spørsmål 24 +3

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Bibliotekarutdanning – bachelornivå <i>n</i> =31	0%	0%	61,3%	22,6%	16,1%
Bibliotekarutdanning – masternivå <i>n</i> =23	0%	0%	56,5%	26,1%	17,4%
Bibliotekarutdanning med tilleggsutdanning <i>n</i> =26	0%	0%	42,3%	26,9%	30,8%
Annen utdanning, ikke bibliotekfaglig <i>n</i> =24	0%	0%	87,5%	8,3%	4,2%

Spørsmål 24 +4

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
1-2 <i>n</i> =22	0%	0%	54,5%	27,3%	18,2%
3-4 <i>n</i> =28	0%	0%	64,3%	21,4%	14,3%
5-6 <i>n</i> =18	0%	0%	50%	27,8%	22,2%
7-8 <i>n</i> =14	0%	0%	71,4%	7,1%	21,4%
9-10 <i>n</i> =22	0%	0%	68,2%	18,2%	13,6%

Spørsmål 24 +6

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Jeg underviser ikke <i>n</i> =7	0%	0%	42,9%	28,6%	28,6%
1-5 <i>n</i> =47	0%	0%	72,3%	17%	10,6%
6-10 <i>n</i> =37	0%	0%	54,1%	24,3%	21,6%
11-15 <i>n</i> =9	0%	0%	66,7%	22,2%	11,1%
16+ <i>n</i> =4	0%	0%	25%	25%	50%

Spørsmål 24 +7

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Ja, som del av bibliotekarutdanningen <i>n</i> =24	0%	0%	37,5%	41,7%	20,8%
Ja, i tillegg til bibliotekarutdanningen <i>n</i> =30	0%	0%	56,7%	20%	23,3%
Nei <i>n</i> =50	0%	0%	76%	12%	12%

Del 2: Undervisning

Spørsmål 11

	I liten grad		I noen grad		Hverken/ eller		I stor grad		I veldig stor grad	
Studenter	4	3,8%	5	4,8%	3	2,9%	43	41,3%	49	47,1%
Vitenskapelig ansatte	12	11,5%	32	30,8%	6	5,8%	42	40,4%	12	11,5%
Administrativt personale	74	71,2%	16	15,4%	10	9,6%	4	3,8%	0	0%
Andre	68	65,4%	17	16,3%	15	14,4%	3	2,9%	1	1%

Spørsmål 12

Svar	Antall	Prosent
Studenter	88	84,6 %
Vitenskapelig ansatte	11	10,6 %
Administrativt personale	2	1,9 %
Andre	3	2,9 %

Spørsmål 12 + 1

	Studenter	Vitenskapelig ansatte	Administrativt personale	Andre
Universitet <i>n=51</i>	82,4%	9,8%	2%	5,9%
Høgskole <i>n=40</i>	90%	10%	0%	0%
Vitenskapelig høgskole <i>n=10</i>	100%	0%	0%	0%
Forskningsinstitutt <i>n=3</i>	0%	66,7%	33,3%	0%

Spørsmål 13

	I liten grad	I noen grad	Hverken/ eller	I stor grad	I veldig stor grad
Bachelor	9,6%	17,3%	8,7%	29,8%	34,6%
Master	6,7%	21,2%	8,7%	39,4%	24%
PhD	32,7%	34,6%	10,6%	16,3%	5,8%
Etter-/ og videreutdanning	26,9%	26%	15,4%	25%	6,7%

Spørsmål 14

Svar	Antall	Prosent
innen ett spesifikt fagområde?	84	80,8 %
i tverrfaglige grupper?	53	51 %

Spørsmål 15

Svar	Antall	Prosent
innen ett spesifikt fagområde?	73	70,2 %
i tverrfaglige grupper?	54	51,9 %

Del 3: Informasjonskompetanse

Spørsmål 16

	I liten grad		I noen grad		Hverken/eller		I stor grad		I veldig stor grad	
Referansestiler	17	16,3%	30	28,8%	6	5,8%	28	26,9%	23	22,1%
Referansehåndteringsverktøy (EndNote, Zotero o.l.)	24	23,1%	21	20,2%	6	5,8%	25	24%	28	26,9%
Informasjonssøk	3	2,9%	10	9,6%	5	4,8%	41	39,4%	45	43,3%
Utforming av informasjonsbehov og søkestrategier relatert til dette	8	7,7%	17	16,3%	8	7,7%	40	38,5%	31	29,8%
	24	23,1%	23	22,1%	22	21,2%	19	18,3%	16	15,4%

Spørsmål 17

	I liten grad	I noen grad	Hverken/eller	I stor grad	I veldig stor grad
Bibliotek katalogen	10,6%	17,3%	6,7%	35,6%	29,8%
Databaser	1%	4,8%	2,9%	41,3%	50%
Publiseringskanaler	24%	33,7%	19,2%	15,4%	7,7%
Kilder som omhandler etiske problemstillinger	41,3%	27,9%	17,3%	10,6%	2,9%
Annet	26,9%	29,8%	22,1%	13,5%	7,7%

Spørsmål 17+1 Bibliotek katalogen

	I liten grad	I noen grad	Hverken/eller	I stor grad	I veldig stor grad
Universitet <i>n=51</i>	15,7%	11,8%	2%	37,3%	33,3%
Høgskole <i>n=40</i>	5%	20%	10%	42,5%	22,5%
Vitenskapelig høgskole <i>n=10</i>	10%	30%	20%	0%	40%
Forskningsinstitutt <i>n=3</i>	0%	33,3%	0%	33,3%	33,3%

Spørsmål 17+1 Databaser

	I liten grad	I noen grad	Hverken/eller	I stor grad	I veldig stor grad
Universitet <i>n=51</i>	2%	3,9%	5,9%	39,2%	49%
Høgskole <i>n=40</i>	0%	5%	0%	45%	50%
Vitenskapelig høgskole <i>n=10</i>	0%	10%	0%	30%	60%
Forskningsinstitutt <i>n=3</i>	0%	0%	0%	66,7%	33,3%

Spørsmål 17+1 Publiseringskanaler

	I liten grad	I noen grad	Hverken/ eller	I stor grad	I veldig stor grad
Universitet <i>n=51</i>	23,5%	29,4%	15,7%	19,6%	11,8%
Høgskole <i>n=40</i>	25%	35%	25%	12,5%	2,5%
Vitenskapelig høgskole <i>n=10</i>	20%	50%	20%	10%	0%
Forskningsinstitutt <i>n=3</i>	33,3%	33,3%	0%	0%	33,3%

Spørsmål 17+1 Kilder som omhandler etiske problemstillinger

	I liten grad	I noen grad	Hverken/ eller	I stor grad	I veldig stor grad
Universitet <i>n=51</i>	41,2%	27,5%	15,7%	11,8%	3,9%
Høgskole <i>n=40</i>	40%	25%	22,5%	12,5%	0%
Vitenskapelig høgskole <i>n=10</i>	40%	40%	10%	0%	10%
Forskningsinstitutt <i>n=3</i>	66,7%	33,3%	0%	0%	0%

Spørsmål 17+1 Annet

	I liten grad	I noen grad	Hverken/ eller	I stor grad	I veldig stor grad
Universitet <i>n=51</i>	27,5%	33,3%	19,6%	9,8%	9,8%
Høgskole <i>n=40</i>	27,5%	25%	22,5%	20%	5%
Vitenskapelig høgskole <i>n=10</i>	10%	30%	40%	10%	10%
Forskningsinstitutt <i>n=3</i>	66,7%	33,3%	0%	0%	0%

Spørsmål 25

Svar	Antall	Prosent
1 - Helt uenig	6	5,8 %
2 - Litt uenig	13	12,5 %
3 - Hverken enig, eller uenig	38	36,5 %
4 - Litt enig	31	29,8 %
5 - Helt enig	16	15,4 %

25+1

	Helt enig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Universitet <i>n=51</i>	9,8%	11,8%	33,3%	25,5%	19,6%
Høgskole <i>n=40</i>	0%	12,5%	40%	35%	12,5%
Vitenskapelig høgskole <i>n=10</i>	10%	10%	40%	30%	10%
Forskningsinstitutt <i>n=3</i>	0%	33,3%	33,3%	33,3%	0%

Spørsmål 26

Svar	Antall	Prosent
1 - Helt uenig	6	5,8 %
2 - Litt uenig	13	12,5 %
3 - Hverken enig, eller uenig	35	33,7 %
4 - Litt enig	35	33,7 %
5 - Helt enig	15	14,4 %

26 + 2

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
1-5 ansatte $n=27$	7,4%	7,4%	25,9%	40,7%	18,5%
6-10 ansatte $n=24$	4,2%	4,2%	45,8%	29,2%	16,7%
11-15 ansatte $n=10$	0%	0%	40%	40%	20%
16-20 ansatte $n=8$	0%	25%	12,5%	50%	12,5%
21- ansatte $n=35$	8,6%	22,9%	34,3%	25,7%	8,6%

26+4

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
1-2 $n=22$	13,6%	0%	31,58%	36,4%	18,2%
3-4 $n=28$	0%	7,1%	39,3%	39,3%	14,3%
5-6 $n=18$	0%	22,2%	27,8%	27,8%	22,2%
7-8 $n=14$	14,3%	14,3%	42,9%	21,4%	7,1%
9-10 $n=22$	4,5%	22,7%	27,3%	36,4%	9,1%

26+6

	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
Jeg underviser ikke $n=7$	0%	0%	57,1%	28,6%	14,3%
1-5 $n=47$	2,1%	19,1%	34%	25,5%	19,1%
6-10 $n=37$	13,5%	8,1%	32,4%	32,4%	13,5%
11-15 $n=9$	0%	11,1%	22,2%	66,7%	0%
16+ $n=4$	0%	0%	25%	75%	0%

Spørsmål 27

Svar	Antall	Prosent
1 - Helt uenig	17	16,3 %
2 - Litt uenig	20	19,2 %
3 - Hverken enig, eller uenig	24	23,1 %
4 - Litt enig	33	31,7 %
5 - Helt enig	10	9,6 %

27+4

Antall ansatte som underviser (s. 4)	Helt uenig	Litt uenig	Hverken enig, eller uenig	Litt enig	Helt enig
1-2 $n=22$	4,5%	9,1%	27,3%	45,5%	13,6%
3-4 $n=28$	7,1%	21,1%	28,6%	35,7%	7,1%
5-6 $n=18$	27,8%	16,7%	11,1%	33,3%	11,1%
7-8 $n=14$	28,6%	28,6%	21,4%	14,3%	7,1%
9-10 $n=22$	22,7%	22,7%	22,7%	22,7%	9,1%